



LSZ.430.2.2024

Nr ewid. 96/2024/P/24/084/LSZ

Informacja o wynikach kontroli

**OGRANICZENIE STRAT WODY
W SYSTEMACH WODOCIĄGOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM**

DELEGATURA W SZCZECINIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Informacja o wynikach kontroli
Ograniczenie strat wody w systemach wodociągowych
w województwie zachodniopomorskim

p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Szczecinie
Marcin Stefaniak

/podpisano elektronicznie/

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli
Piotr Miklis

/podpisano elektronicznie/

Prezes Najwyższej Izby Kontroli
Marian Banaś

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, październik 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJEĆ	4
1. WPROWADZENIE	6
2. OCENA OGÓLNA	9
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI	11
4. WNIOSKI	15
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	16
5.1. Przygotowanie organizacyjne i finansowe przedsiębiorstw do realizacji zadań związanych z ograniczeniami strat wody	16
5.2. Działania podejmowane przez przedsiębiorstwa wodociągowe w zakresie ograniczania strat wody	19
6. ZAŁĄCZNIKI	38
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe	38
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych	44
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	48
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	49

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

I. Akty prawne

dyrektywa w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 435 z 23.12.2020, str. 1)
ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę	ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757, ze zm.)
rozporządzenie w sprawie określania taryf	rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2022 poz. 1074)
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623)
ustawa Prawo budowlane	ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, ze zm.)
ustawa Prawo wodne	ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.)
ustawa Prawo o miarach	ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063)

II. Podmioty

przedsiębiorstwo wodociągowe lub zakład wodociągowy lub przedsiębiorstwo lub zakład	przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne – przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236), jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność; (art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę)
PUK w Gryfinie	Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Gryfinie
PWiK w Dębnie	Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Dębnie
PWiK w Myśliborzu;	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Myśliborzu
MPGK w Choszcznie	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. o.o. w Choszcznie
Wody Polskie	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
ZWiK w Wałczu	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu

III. Definicje/objaśnienia

przyłącze wodociągowe	odcinek przewodu łączący sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy wraz z zaworem za wodomierzem głównym, art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę
sieć wodociągowa rozdzielcza	przewody uliczne służące do rozprowadzania wody do odbiorców za pośrednictwem przyłączy do budynków i innych obiektów, <i>Infrastruktura Komunalna w 2017 r.</i> , GUS, s. 7
wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń	wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych
wskaźniki strat wody	grupa wskaźników opisujących straty wody mających na celu monitorowanie strat oraz ocenę prawidłowości i celowości podjętych działań. Stowarzyszenie International Water Association (IWA) między innymi opracowało metodykę obliczania strat wody, która zaleca

wyznaczanie wskaźników opisujących straty. Oprócz powszechnie stosowanego procentowego wskaźnika strat wody – WS, IWA zaleca wyznaczenie: jednostkowych wskaźników strat rzeczywistych – RLB (RLB₁¹ i RLB₂²); wskaźnika objętości wody niedochodowej – NRW; wskaźnika strat nieuniknionych – UARL; infrastrukturalnego indeksu wycieków – ILI. Obecnie brak jest uregulowań prawnych odnoszących się do maksymalnej wartości dopuszczalnych strat wody w systemie wodociągowym. Zgodnie z тезami zawartymi w literaturze dopuszczalne straty wynoszą ok. 8–10 %, bowiem koszt usunięcia wycieków poniżej tej wartości jest wielokrotnie wyższy od korzyści wynikających z uszczelnienia sieci. Natomiast za wymagające szczególnej analizy, zdiagnozowania przyczyn oraz podjęcia działań (przyjęte na potrzeby niniejszej kontroli wartości należy uznać za orientacyjne, wskazane na podstawie badań przedstawionych w literaturze) należy uznać straty procentowe wzrastające w kolejnych latach, straty wynoszące powyżej 20 % (WS), a także wskaźniki RLB₁ i RLB₂ (RLB₁ – gdy przekracza 7,2 m³ na km w ciągu doby, RLB₂ – gdy przekracza 150 dm³ w ciągu doby na przyłączy wodociągowe). Różnica między wskaźnikiem NRW i WS wskazuje z kolei na ilość wody pobranej na potrzeby własne zakładu. Potrzeby własne według wspomnianej literatury wynoszą najczęściej do 5 % wody wtłoczonej, a w uzasadnionych warunkach technicznych i technologicznych nawet do 10 %.

**wskaźnik intensywności
uszkodzeń przewodów
wodociągowych**

wskaźnik służący do oceny stanu technicznego sieci zwany również wskaźnikiem awaryjności. Wyraża się on liczbą uszkodzeń przypadających na kilometr sieci w ciągu roku. Parametr ten dostarcza informacji o stanie technicznym przewodu i pozwala na zaplanowanie inwestycji dotyczących napraw i wymian przewodów wodociągowych. Zgodnie z тезami zawartymi w literaturze przyjmuje się, wartość tego wskaźnika nie powinna przekraczać 0,5 ($\lambda < 0,5$ liczby uszk./km rok). Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje sieci należy dążyć do następujących wartości wskaźnika dla niżej wymienionych przewodów wodociągowych: magistrale $\lambda = 0,3$ uszk./km rok, sieci rozdzielcze $\lambda = 0,5$ uszk./km rok, przyłącza $\lambda = 1,0$ uszk./km rok.

**zbiorowe
zaopatrzenie w wodę**

działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (art. 2 pkt 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę).

¹ Dobowa wielkość strat wody w m³ przypadająca na 1 km sieci.

² Dobowa wielkość strat wody w dm³ przypadająca na 1 przyłączy.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne podejmują prawidłowe i rzetelne działania na rzecz ograniczenia strat wody w systemach wodociągowych?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy przedsiębiorstwo wodociągowe było przygotowane organizacyjnie i finansowo do realizacji zadań związanych z ograniczeniem strat wody?
2. Czy działania przedsiębiorstwa wodociągowego na rzecz ograniczania strat wody w eksploatowanych systemach dystrybucji wody były realizowane prawidłowo i gospodarnie oraz z dochowaniem należytej staranności?

Jednostki kontrolowane

Pięć przedsiębiorstw wodociągowych

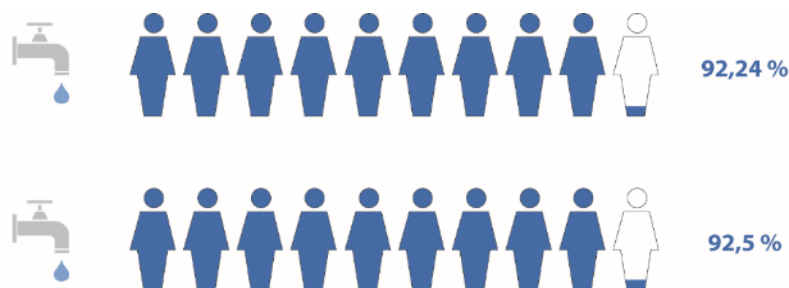
Okres objęty kontrolą

Lata 2021–2023. Dla realizacji celów kontroli wykorzystano dowody sporządzone w okresach wcześniejszych, związane z przedmiotem kontroli.

Woda jest wykorzystywana do różnorodnych celów – bytowych, komunalnych, przemysłowych i rolniczych. Nie jest to jedynie produkt handlowy, lecz także wspólne dobro, które należy chronić i wykorzystywać w zrównoważony sposób, zarówno pod względem ilości jak i jakości³. Jednym z istotniejszych mierników jakości życia mieszkańców, miarą atrakcyjności dla zamieszkania oraz pośrednio rozwoju gospodarczego jest wskaźnik osób korzystających z instalacji wodociągowej.

Infografika nr 1

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w latach 2021–2022 w Polsce



Źródło: opracowanie własne NIK.

W latach 2021–2022 liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej pozostawała na zbliżonym poziomie. Rejony największego poboru wody pokrywają się na ogół z obszarami dynamicznej urbanizacji, intensywnego rozwoju przemysłu, zwłaszcza paliwowo-energetycznego i wydobywczego, a także z terenami uprawy rolnej z zastosowaniem nawadniania⁴.

Zasoby wody pitnej nieustannie maleją, koszty jej produkcji stale wzrastają, a straty wody⁵ znacznie przyczyniają się do zwiększania tych kosztów. Podwyższone i wysokie straty wody, a także tendencja wzrostowa w tym zakresie powinny wymuszać na przedsiębiorstwach wodociągowych wdrażanie systemów kontroli, oceny wielkości strat oraz rzetelną analizę przyczyn ich powstawania. W praktyce przedsiębiorstwa wodociągowe, w zależności przede wszystkim od sytuacji finansowej, przyjmują różne strategie ograniczenia strat wody, w tym aktywną i pasywną. Pasywny sposób ogranicza się do usuwania zgłoszonych awarii, a przedsiębiorstwo nie prowadzi polityki aktywnego, systematycznego określania i analizowania strat oraz wyszukiwania wycieków. W praktyce takie postępowanie charakteryzuje się tym, że przedsiębiorstwo nie podejmuje czynności ukierunkowanych na ograniczanie strat. Awarie i związane z nimi wycieki usuwane są wówczas, gdy ujawnią się na powierzchni i zostaną zgłoszone lub powodują ograniczenia w dostawie wody. Drugie podejście ukierunkowane jest na prowadzenie przez przedsiębiorstwo systematycznych działań zmierzających do ograniczania strat wody, którego podstawą jest ciągłe monitorowanie przepływów i ciśnień w sieci. Dane z monitoringu wskazują na stan techniczny i podstawowe parametry pracy sieci, pozwalają na obserwację i analizę strat wody w badanym obszarze.

³ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/74/ochrona-wod-i-gospodarka-wodna>

⁴ <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/Dy55NFAJj>

⁵ Różnica między objętością wody wyprodukowanej i ewentualnie zakupionej, czyli całą wodą włączoną do sieci, a wodą sprzedaną odbiorcom nazywa się stratami wody.

Infografika nr 2

Straty wody w latach 2021–2022 w Polsce



Źródło: opracowanie własne NIK.

Na wielkość strat wody wpływają zarówno czynniki zależne, jak i niezależne od przedsiębiorstw wodociągowych. Gęstość połączeń, wiek sieci wodociągowej, a także jej długość i układ są ważnymi czynnikami wpływającymi na wysokość strat, jednak niezależnymi od przedsiębiorstw. Do grupy czynników zależnych od przedsiębiorstw zaliczamy natomiast m.in. czas wykrywania wycieku oraz czas jego usuwania. Szybkie usuwanie wycieków jest dla zakładów wodociągowych opłacalne oraz daje wymierne efekty ekonomiczne i ekologiczne. Zaleca się, aby skutki awarii i związane z nimi straty rozpatrywać w kontekście szerszym niż ekonomika przedsiębiorstwa wodociągowego. Skutki awarii powinny uwzględniać koszty zasobowe i środowiskowe straconej wody, jak również inne koszty powstałe w wyniku wycieków. Dlatego też ogólne skutki awarii należy rozpatrywać w kontekście bezpośredniego i pośredniego ich oddziaływania. Poprzez zmniejszenie wycieków chroni się ograniczone zasoby wody, redukuje się produkcję środków do uzdatniania wody, wytwarzanie energii oraz inne koszty powstałe w związku z wyciekami, jak np. osiadanie budynków lub zapadanie dróg.

Istotną rolę w rozwoju zrównoważonej gospodarki wodnej, w tym w ograniczaniu strat wody spełnia International Water Association (IWA). Stowarzyszenie to między innymi opracowało metodykę obliczania strat wody,

która zaleca wyznaczanie wskaźników opisujących straty, umożliwiającą obiektywną ocenę stanu systemu dystrybucji wody. IWA zaleca wyznaczanie: wskaźnika strat wody – WS; jednostkowego wskaźnika strat rzeczywistych – RLB (RLB₁ i RLB₂); wskaźnika objętości wody niedochodowej – NRWB; wskaźnika strat nieuniknionych – UARL; infrastrukturalnego indeksu wycieków – ILI⁶. Obecnie brak jest uregulowań prawnych odnoszących się do maksymalnej wartości dopuszczalnych strat wody w systemie wodociągowym. Zgodnie z тезami zawartymi w literaturze dopuszczalne straty wynoszą ok. 8–10 %, bowiem koszt usunięcia wycieków poniżej tej wartości jest wielokrotnie wyższy od korzyści wynikających z uszczelnienia sieci.

⁶ Należy podkreślić, że wskaźnik jest stosowany do dużych systemów wodociągowych, gdy liczba przyłączy przekracza 5000, gęstość przyłączy jest większa niż 20 na km sieci oraz średnie ciśnienie przekracza 0,25 MPa.

2. OCENA OGÓLNA

Nieprawidłowe i nierzetelne działania przedsiębiorstw wodociągowych na rzecz ograniczenia strat wody w systemach wodociągowych

Przedsiębiorstwa wodociągowe nie podejmowały prawidłowych i rzetelnych działań na rzecz ograniczania strat wody, co nie pozwoliło na skuteczne ich zmniejszanie w eksploatowanych systemach wodociągowych. Według stanu na koniec 2023 r., spośród 38 systemów wodociągowych eksploatowanych przez pięć skontrolowanych przedsiębiorstw, straty wody mierzone wskaźnikiem WS przekraczały lub znacznie przekraczały 20 % w przypadku aż 23 sieci wodociągowych, a w jednej z nich wyniosły nawet 57,9 %.

Wszystkie skontrolowane jednostki podejmowały działania na rzecz zmniejszania strat wody, jednak miały one ograniczony charakter i nie zawsze były realizowane prawidłowo oraz z dochowaniem należytej staranności. Tylko w jednej jednostce (z pięciu kontrolowanych) wyznaczano cel zarządczy w zakresie ograniczenia strat wody, jednak nie zapewniono jednoznacznego sposobu obliczenia m.in. ilości wody wyprodukowanej, mającego wpływ na realizację tego celu. Kontrolowane podmioty nie przeprowadzały, za wyjątkiem dwóch z nich, oceny systemów dystrybucji wody poprzez wyznaczanie wskaźników określających straty wody. Nie wszystkie przedsiębiorstwa przekazywały właścicielom – organom wykonawczym gmin – informacje dotyczące wysokości strat wody. Żadna z kontrolowanych jednostek nie przekazywała odbiorcom usług wodnych informacji o takich stratach oraz o kosztach generowanych przez przedsiębiorstwa z tego tytułu. Nieprowadzenie obiektywnej oceny systemów wodociągowych za pomocą wskaźników oraz nieprzekazywanie informacji o wielkości strat wody, przedsiębiorstwa tłumaczyły brakiem przepisów, które zobowiązywałyby je do takiego działania.

W trakcie kontroli stwierdzono, że koszt wytworzenia 1 m³ wody utraconej w 2023 r., biorąc pod uwagę jedynie koszty bezpośrednie, wyniósł od 0,47 zł do 0,64 zł i stanowił od 8,8 % do 12,1 % ceny wody. Przedsiębiorstwa nie dokonywały obliczeń, jak woda utracona wpływała na cenę wody sprzedawanej odbiorcom.

W toku kontroli stwierdzono, że w trzech przedsiębiorstwach nie podjęto działań mających na celu przeciwdziałanie nielegalnym poborom wody, co zdaniem NIK wynikało z braku należytej staranności w aspekcie ujawniania i zapobiegania kradzieżom wody.

Na wielkość strat wody i zdolność urządzeń wodociągowych do realizacji jej dostaw wpływ ma również awaryjność sieci. Przyjmując, że wartość wskaźnika intensywności uszkodzeń nie powinna przekraczać 0,5 dla sieci rozdzielczej⁷, w sześciu systemach wodociągowych zarządzanych przez trzy przedsiębiorstwa, wskaźnik ten utrzymywał się powyżej tego poziomu (do 1,40 uszkodzeń sieci rozdzielczej na kilometr). Kontrolowane jednostki nie dokonywały obliczeń wskaźnika awaryjności dla systemów dystrybucji wody.

Przedsiębiorstwa wprowadzały i rozbudowywały systemy monitorowania sieci, podejmowały także kroki zmierzające do ich opomiarowania strefowego, jednak ze względu na ograniczenia finansowe działania te nie obejmowały wszystkich sieci.

Stwierdzono, że trzy skontrolowane jednostki nie przeprowadzały ponownej kontroli metrologicznej wodomierzy, skutkiem czego było naliczanie opłat za pobraną wodę na podstawie wskazań wodomierzy

⁷ Bergel T.: Awaryjność sieci wodociągowych małych wodociągów grupowych w Polsce. Gaz, woda i technika sanitarna. 2012, 12, 536–538; Rak J., Tchórzewska Cieślak B.: Awaryjność sieci wodociągowych w głównych miastach Doliny Sanu. III Konferencja Naukowo-Techniczna Błękitny San, Dubiecko 21–22 IV 2006.; Studziński A., Pietrucha – Urbanik K.: Awaryjność sieci wodociągowej Tarnowa. Gaz, woda i technika sanitarna. 2012, 10, 464–466, BudziHo B., Analiza awarii i uszkodzeń w badanych podsystemach dystrybucji wody, Międzynarodowa Konferencja Naukowo Techniczna, Szczyrk 14–16 Październik 2009. ISSN 83-60354-05-07].

nieposiadających ważnej cechy legalizacyjnej. NIK zauważa, że jedynie wodomierze posiadające legalizacje są podstawą do ustalenia ilości dostarczonej wody i naliczenia opłat. Ponadto przepisy ustawy Prawo o miarach przewidują odpowiedzialność karną za stosowanie przyrządów pomiarowych niespełniających jej wymagań.

Stwierdzono również, że żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie poddawało sieci wodociągowych pięcioletnim kontrolom okresowym, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Niedopełnienie tego obowiązku, w powiązaniu ze strukturą wiekową sieci oraz ich stanem technicznym, mogło wpływać na liczbę awarii oraz wielkość straty wody.

Na nieprawidłową realizację zadań wskazuje także brak aktualnych pozwoleń wodnoprawnych ujawnionych w trzech z pięciu skontrolowanych podmiotach, nieprzestrzeganie ograniczeń poboru wody surowej w dwóch jednostkach oraz dokonywanie pomiaru ilości wody surowej urządzeniem niezgodnym ze wskazanym w pozwoleniu wodnoprawnym przez jednego przedsiębiorcę. W związku z brakiem pozwoleń przedsiębiorstwa poniosły podwyższone opłaty wodne w łącznej wysokości 13 939 zł.

Kontrolowane podmioty posiadały potencjał organizacyjny i kadrowy do realizacji działań w zakresie ograniczania strat wody. Zasoby te jednak nie przyczyniały się do ograniczania strat wody. Przedsiębiorstwa wykazywały, że nie posiadają wystarczających środków finansowych na podejmowanie działań zmniejszających straty wody.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

**Wysokie
oraz podwyższone⁸
wskaźniki strat wody**

Według stanu na koniec 2023 r.⁹ w 13 sieciach straty wody mierzone wskaźnikiem WS¹⁰ kształtowały się na poziomie od 10 do 20 %. W 23 sieciach utrzymywały się na poziomie powyżej 20 %, w tym dla trzech sieci¹¹ nawet powyżej 40 %. Tylko w dwóch sieciach¹² wskaźnik WS, był niższy niż 10 % (2,9 % – Drzenin oraz 4,6 % – Parsówek. Za wyjątkiem dwóch przedsiębiorstw¹³, które obliczały wskaźnik strat wody, kontrolowane podmioty nie przeprowadzały obiektywnej oceny systemów dystrybucji wody poprzez wyznaczanie wskaźników określających straty wody. Bilanse wody przedsiębiorstwa sporządzały wykorzystując różne metody, w opaciu o wskazania urzędzeń pomiarowych oraz szacunkowo w przypadku ilość wody zużytej na cele własne. [str. 20–33]

**Podwyższone
oraz wysokie¹⁴
wskaźniki
awaryjności
systemów
wodociągowych**

Żadna z kontrolowanych jednostek nie obliczała wskaźnika awaryjności dla eksploatowanych systemów dystrybucji wody. Wskaźnik awaryjności systemów wodociągowych, wyrażony liczbą uszkodzeń przypadających na 1 kilometr sieci, obliczony na potrzeby kontroli był w przedsiębiorstwach zróżnicowany i wynosił od 0 do 1,40. Dla sześciu systemów zarządzanych przez trzy przedsiębiorstwa¹⁵ wskaźnik ten wahał się na poziomie od 0,5 do 1,40. W przypadku dziewięciu systemów zarządzanych przez trzy przedsiębiorstwa¹⁶ wskaźnik ten przez cały badany okres utrzymywał się na poziomie zerowym. W pozostałych przypadkach wskaźnik ten nie przekraczał 0,5. [str. 33–35]

**Właściwe
przygotowanie
kadrowe
i opracowanie
wieloletnich
planów rozwoju
modernizacji urządzeń
wodociągowych**

We wszystkich przedsiębiorstwach objętych kontrolą wyznaczone zostały osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z ograniczeniem strat wody, posiadające doświadczenie i wiedzę w tym zakresie. Przedsiębiorstwa opracowały wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w ich posiadaniu, wskazując w nich m.in. przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody i ograniczające jej straty, w tym modernizację urządzeń wodociągowych i sieci, wymianę wodomierzy na wodomierze z nadajnikami radiowymi. Zadania te realizowano stosownie do posiadanych możliwości finansowych, w tym środkami własnymi przedsiębiorstw oraz z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej. [str. 16–18]

**Przypadki
nielegalnych
poborów wody**

W trzech przedsiębiorstwach (z pięciu skontrolowanych) nie podejmowano wystarczających działań w celu przeciwdziałania nieautoryzowanym poborom wody. Nielegalne podłączenia oraz nielegalny pobór wody stwierdzono w PWiK w Dębnie, gdzie dopuszczono do strat wody w 11 z 13 funkcjonujących systemów wodociągowych (Namyślin, Krześnica, Sarbinowo, Dolsk, Wysoka, Boleszkowice, Dyszno, Różańsko, Baranówko, Warnice, Cychry) oraz PWiK w Myśliborzu, gdzie straty z tym związane odnotowano w trzech z 13 funkcjonujących¹⁷ systemach (Rów, Sitno i Sulimierz). Natomiast PUK w Gryfinie nie zaplombowało 182 z 402 posiadanych hydrantów¹⁸. Dopuszczenie do nielegalnego poboru wody, zdaniem NIK, wynikało m.in. z niedochowania należytej staranności w zakresie zapobiegania i ujawniania jej kradzieży. Działania w tym zakresie leżą w interesie wszystkich mieszkańców legalnie pobierających wodę, bowiem kradzieże zwiększają straty wody i podnoszą koszty produkcji. [str. 28]

⁸ Definicja znajduje się str. 5 „Definicje/objaśnienia”.

⁹ W latach 2021–2023 kontrolowane przedsiębiorstwa prowadziły działalność zbiorowego zaopatrzenia w wodę z wykorzystaniem łącznie 39 systemów jej dystrybucji, a od 2023 r. – 38.

¹⁰ Procentowy wskaźnik strat wody, określający udział strat wody w stosunku do wody wtłoczonej do systemu wodociągowego.

¹¹ Zarządzanych przez PWiK w Myśliborzu.

¹² Zarządzanych przez PUK w Gryfinie.

¹³ ZWiK w Wałczu, PWiK w Dębnie.

¹⁴ Definicja znajduje się str. 5 „Definicje/objaśnienia”.

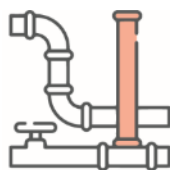
¹⁵ PWiK w Dębnie, PUK w Gryfinie, PWiK w Myśliborzu.

¹⁶ PWiK w Dębnie, PUK w Gryfinie, PWiK w Myśliborzu.

¹⁷ Według stanu na 31.12.2022 r.

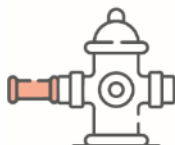
¹⁸ Według stanu na dzień 31.12.2023 r.

Infografika nr 3
Nielegalne pobory wody



Nielegalne podłączenia do sieci wodociągowych

(np. w Dębnie w 11 systemach z 13, tj. Namyślin, Krzeńnica, Sarbinowo, Dolsk, Wysoka, Boleszkowice, Dyszno, Różańsko, Baranówko, Warnice, Cychry)



Nielegalne podłączenia do hydrantów

(np. w Myśliborzu w 3 systemach z 12–13: Rów, Sitno, Sulimierz)



Brak plomb na hydrantach

(np. w Gryfinie – 182 z 402 hydrantów, tj. 45 %)

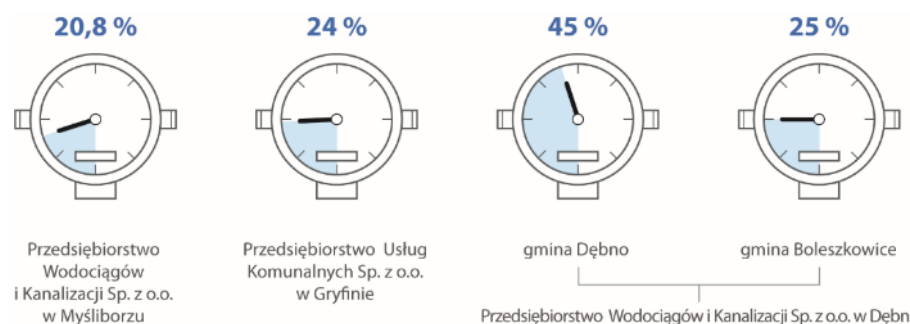
Źródło: opracowanie własne NIK.

Pomiar wody przy użyciu wodomierzy bez ważnej cechy legalizacyjnej

Trzy z pięciu skontrolowanych przedsiębiorstw nie dokonywały terminowo ponownej prawnej legalizacji wodomierzy, do czego były zobowiązane art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo o miarach. PWiK w Dębnie nie zapewniło okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych u 1995 odbiorców w gminie Dębno (tj. 45 % zainstalowanych wodomierzy) oraz u 247 odbiorców w gminie Boleszkowice (tj. 25 %), PUK w Gryfinie dokonywało pomiarów wody u 1507 odbiorców¹⁹ na podstawie wskazań wodomierzy bez ważnej cechy legalizacyjnej (24 % wszystkich zainstalowanych wodomierzy). W PWiK w Myśliborzu 875 odbiorców²⁰ (20,8 %) posiadało wodomierze bez ważnej legalizacji. Ponadto w dwóch miejscowościach (Rów i Sitno) przedsiębiorstwo to nie zapewniło również okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych w celu pomiaru ilości wody uzdatnionej wtłoczonej do sieci. Przedsiębiorstwa naliczały opłaty odbiorcom wody na podstawie wskazań wodomierzy nieposiadających ważnej cechy legalizacyjnej. [str. 32–33]

Infografika nr 4

Ilość wodomierzy wymagających ponownej legalizacji



Źródło: opracowanie własne NIK.

¹⁹ Według stanu na dzień 31.12.2023 r.

²⁰ Według stanu na dzień 31.12.2023 r.

Niepoddawanie sieci wodociągowych pięcioletnim kontrolom okresowym

Żaden z kontrolowanych przedsiębiorców nie przeprowadzał pięcioletnich kontroli okresowych eksploatowanych sieci wodociągowych, do czego zobowiązuje art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Zaniechanie to tłumaczono głównie koniecznością ograniczenia wydatków, a także nieprecyzyjnymi przepisami prawa, szczególnie po zmianie ustawy Prawo budowlane w 2020 r. w zakresie możliwości budowy sieci wodociągowych rozdzielczych bez konieczności uzyskiwania pozwolenia na budowę. W ocenie NIK, niedopełnienie obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli pięcioletnich, w powiązaniu z wiekiem sieci oraz ich stanem technicznym, mogło mieć wpływ na liczbę awarii oraz wielkość straty wody. [str. 35–36]

Brak aktualnych pozwoleń wodnoprawnych

Wbrew wymogom wynikającym z art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ustawy Prawo wodne trzy przedsiębiorstwa prowadziły działalność bez aktualnych pozwoleń wodnoprawnych. MPGK w Choszcznie od 15 października 2022 r. do 18 stycznia 2024 r. bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego pobierało wodę z ujęcia w Zamęcie, a dla ujęcia wodnego w Wysokiem przez cały badany okres posługiwało się pozwoleniem wodnoprawnym wydanym dla innego użytkownika (Gminy Choszczno). PWiK w Myśliborzu do 18 lipca 2023 r. bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego pobierało wodę z ujęcia w miejscowości Rokicienko (Zofinówka) oraz wprowadzało ścieki pochodzące ze stacji uzdatniania wody do wód Kanału Giżyn. Ponadto PUK w Gryfinie od 31 sierpnia 2023 r. do 16 lutego 2024 r. bez takiego pozwolenia wprowadzało ścieki pochodzące ze stacji uzdatniania wody w miejscowości Bartkowo do wód urządzenia melioracji wodnych podstawowych kanału „Bartkowo”. W związku z brakiem stosownych pozwoleń wodnoprawnych, trzy przedsiębiorstwa²¹ poniosły podwyższone opłaty wodne w łącznej wysokości 13 939 zł.

[str. 19–20]

Nieprzestrzeganie warunków pozwoleń wodnoprawnych w zakresie ograniczeń ilości poboru wody i sposobu pomiaru jej ilości

Dwa przedsiębiorstwa pobrały wodę surową w ilości przekraczającej wskazaną w pozwoleniach wodnoprawnych. PWiK w Myśliborzu w przypadku trzech ujęć wody (Nawrocko, Ławy, Golenice) przekroczyło ilość pobranej w latach 2021–2023 wody surowej łącznie o 153 236,95 m³. Z reguły były to przekroczenia do 50 % ilości wody pobranej wskazanej w pozwoleniu wodnoprawnym. W jednym przypadku przekroczenie ilości pobranej wody wyniosło ponad 100 %. W MPGK w Choszcznie w latach 2021–2023 w przypadku siedmiu ujęć wody (Radaczewo, Gleźno, Korytowo, Golcza, Zwierzyń, Zamęcie, Stary Klukom) nastąpiło przekroczenie ilości wody pobranej łącznie o 32 721 m³. W większości przypadków były to przekroczenia do 50 % ilości wody pobranej wskazanej w pozwoleniu wodnoprawnym. Ponadto pierwsze z ww. przedsiębiorstw dokonywało pomiaru ilości wody urządzeniami niewskazanymi w pozwoleniach wodnoprawnych (przepływomierzami). Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska poinformował, że dla wskazanych wyżej stacji uzdatniania wody nie ustalał na podstawie art. 282 ust. 8 ustawy Prawo wodne obowiązku uiszczenia opłaty podwyższonej, o której mowa w art. 280 pkt 2 lit. a tej ustawy. [str. 19–20]

Nieuwzględnianie ograniczenia strat wody wśród celów zarządczych

Tylko w jednym z pięciu kontrolowanych przedsiębiorstw (ZWiK w Wałczu) jako cel zarządczy wyznaczano ograniczenia strat wody. Nie określono jednak jednoznacznie (bezsprene) sposobu obliczenia ilości wody wyprodukowanej i ilości wody zużytej na cele własne Przedsiębiorstwa oraz nie określono rodzaju dokumentu, potwierdzającego ilości wody zużytej na cele własne Przedsiębiorstwa. [str. 37]

²¹ Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie, PWiK w Myśliborzu, PUK w Gryfinie.

Infografika nr 5
Wyznaczenie strat wody jako cel zarządczy



Źródło: opracowanie własne NIK.

Wysoki udział wody utraconej w cenie za m³ wody

Koszt jednostkowy wytworzenia 1 m³ wody utraconej w 2023 r.²², wyniósł od 0,47 zł (dla gminy Boleszkowice)²³ do 0,64 zł (dla gminy Wałcz). W odniesieniu do taryf obowiązujących w 2023 r., koszt ten był wysoki i stanowił od 8,8 % (gmina Myślibórz) do 12,1 % (gmina Boleszkowice) ceny wody. Przedsiębiorstwa nie dokonywały obliczeń, jak woda utracona wpływała na cenę za m³ wody sprzedawanej odbiorcom. Tłumaczono to brakiem wymogów ustawowych nakładających taki obowiązek, metodologii liczenia kosztów wody utraconej oraz faktem braku takiego wymagania przez regulatora przy zatwierdzaniu taryfy za dostarczaną wodę. Żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie informowało swoich odbiorców o kosztach i wysokościach strat wody w użytkowanych przez nich sieciach oraz nie upubliczniało danych dotyczących strat wody. Tłumaczono to brakiem ustawowych wymogów nakładających takie obowiązki. Nie wszystkie przedsiębiorstwa przekazywały właścicielom – organom wykonawczym gmin – informacje dotyczące wysokości strat wody. [str. 36]

Infografika nr 6
Koszt wytworzenia 1 m³ wody utraconej w odniesieniu do taryf obowiązujących w 2023 r.



Źródło: opracowanie własne NIK.

²² Biorąc pod uwagę jedynie koszty bezpośrednie poniesione przez Przedsiębiorstwa na wyprodukowanie wody, uwzględniając wybrane pozycje kosztów mających charakter zmienny, tj. opłatę zmienną za pobór wody, energię oraz materiały zużyte w procesie uzdatniania wody.
²³ PWiK w Dębnie. Spółka zarządzała systemami gminy Boleszkowice.

4. WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonych kontroli skierowano 19 wniosków pokontrolnych związanych z nieprawidłowościami w bieżącej działalności przedsiębiorstw wodociągowych. Jednak ustalenia kontroli wskazują również na potrzebę wprowadzenia rozwiązań, które w sposób systemowy wpłynęłyby na ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych.

Prezes PGW Wody Polskie

W związku z trwającymi pracami nad wdrożeniem dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz wdrożeniem obiektywnego wskaźnika do monitorowania strat wody, a także w związku z brakiem podstaw prawnych do stosowania konkretnej metody monitorowania strat wody, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o wprowadzenie zaleceń dla przedsiębiorstw wodociągowych w zakresie:

- sposobu sporządzania bilansu wody i wyznaczania wskaźników strat wody oddzielnie dla każdego z eksploatowanych systemów dystrybucji wody;
- sposobu obliczania i stosowania wskaźnika awaryjności z uwzględnieniem każdego systemu dystrybucji wody oddzielnie,
- zasad obliczania kosztów wody utraconej.

Wnioski *de lege ferenda*

Podjęcie przez Ministra Infrastruktury działań mających na celu wprowadzenie uregulowań prawnych do ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę dotyczących zobowiązania przedsiębiorstw wodociągowych do informowania odbiorców usług wodnych o kosztach i wysokościach strat wody w użytkowanej sieci wodociągowej.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Przygotowanie organizacyjne i finansowe przedsiębiorstw do realizacji zadań związanych z ograniczeniami strat wody

Wszystkie objęte kontrolą przedsiębiorstwa posiadały potencjał organizacyjny do realizacji działań w zakresie ograniczania strat wody. Wyznaczone zostały osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z ograniczeniem strat wody, posiadające doświadczenie i wiedzę w tym zakresie. Kontrolowane spółki opracowały wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń, wskazując w nich m.in. przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody. Zadania te realizowano stosownie do posiadanych możliwości finansowych, w tym również środkami własnymi przedsiębiorstw. Wszystkie skontrolowane podmioty, stosownie do wymagań określonych w art. 20 ust 2–4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę określiły taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Przedsiębiorstwa posiadały pozwolenia wodnoprawne za wyjątkiem czterech ujęć wody.

Pracownicy przedsiębiorstw

W kontrolowanych przedsiębiorstwach realizacją zadań związanych z ograniczaniem strat wody zajmowało się średnio czterech pracowników, zatrudnionych w działach i wydziałach technicznych, eksploatacyjnych, produkcji wody. Pracownicy legitymowali się stosownym wykształceniem lub doświadczeniem zawodowym umożliwiającym prawidłowe wykonywanie powierzanych obowiązków. Poza ww. zadaniami powierzono im także inne zadania związane z gospodarowaniem zasobami wodnymi.

Przykłady

W strukturze organizacyjnej **Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Gryfinie** wyodrębniono komórkę do realizacji czynności związanych z ograniczaniem strat wody. Zadania związane z ograniczaniem strat wody realizowało łącznie czterech pracowników. Wszyscy posiadali wyższe wykształcenie, z tego w specjalności obejmującej: zaopatrzenie w wodę (dwóch), budownictwo wodne (jeden), zarządzanie przedsiębiorstwem (jeden).

W **PWiK w Dębnie** zadania związane z ograniczaniem strat wody przypisano dwóm pracownikom Spółki. Inspektor ds. gospodarki wodnej posiadała wykształcenie wyższe i tytuł magistra inżyniera inżynierii środowiska oraz studia podyplomowe z Systemu Informacji Geograficznej (GIS) oraz kurs z zakresu projektowania sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Inspektor ds. Inwestycji posiadał uprawnienia do wykonywania samodzielnych funkcji kierownika budowy i robót w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

Struktura sieci wodociągowych

Struktura materiałowa i wiekowa sieci wodociągowych eksploatowanych przez cztery z kontrolowanych przedsiębiorstw była zróżnicowana. Były one wykonane m.in. z PVC, PE, żeliwa szarego, stali, żeliwa sferoidalnego. Wystąpiły też przypadki wykorzystania jako materiału do ich budowy azbestocementu. Pod względem okresu użytkowania część infrastruktury miała od 20 do 60 lat, Przedsiębiorstwa eksploatowały też sieci nawet w wieku powyżej 80 lat. MPGK w Choszcznie nie posiadało danych dotyczących wieku i struktury materiałowej sieci. Dyrektor wyjaśnił, że wynikało to z braku prowadzonej ewidencji struktury wiekowej i materiałowej, a przedsiębiorstwo sieci przejęło od gminy Choszczno, które podczas przynależności do gminy nie były zinwentaryzowane.

Wyposażenie przedsiębiorstw

Wszystkie przedsiębiorstwa posiadały sprzęt przeznaczony do lokalizowania wycieków z sieci wodociągowych oraz usuwania awarii. Dysponowały one również urządzeniami do: monitorowania i wykrywania wycieków wody (geofony); diagnozowania problemów związanych z funkcjonowaniem infrastruktury wodociągowej (rejestratory); lokalizowania wycieków wodociągowych (lokalizatory, detektory); pomiaru i zliczania przepływu objętościowego wody (przepływomierze). Dwa przedsiębiorstwa wykorzystywały również nakładki radiowe na hydranty. Ponadto kontrolowane podmioty sukcesywnie wprowadzały i rozbudowywały system monitorowania sieci. Podejmowały także działania zmierzające do opomiarowania sieci.

**Wieloletni plan
rozwoju
i modernizacji
urządzeń
wodociągowych
i urządzeń
kanalizacyjnych**

Przykłady

PWiK w Dębnie w trakcie modernizacji w latach 2019–2021 stacji uzdatniania wody (SUW) w Dębnie zainstalowało system informatyczny wspierający m.in. monitorowanie strat wody. System ten umożliwiał zarządzanie siecią wodociągową podzieloną na strefy, aktywną kontrolę wycieków oraz zarządzanie ciśnieniem w sieciach. Umożliwiał ponadto: gromadzenie, analizę i wizualizację danych przestrzennych przydatnych w planowaniu, monitorowaniu i modernizacji infrastruktury wodociągowej, dokładną lokalizację i identyfikację infrastruktury, dokładne mapowanie rurociągów, wodomierzy, zaworów, zasuw, hydrantów oraz innych elementów. System ten był zintegrowany z technologią monitorowania (detektory wycieków lub przepływomierze), umożliwiał zlokalizowanie miejsca awarii. Podział sieci na 30 stref pozwalał skuteczniej kontrolować i optymalizować dostarczanie wody do różnych obszarów.

PUK w Gryfinie od 2024 r. dysponowało systemem monitorowania sieci wodociągowych. Prezes Zarządu wyjaśnił, że w grudniu 2023 r. zostały zakończone prace związane z przygotowaniem platformy internetowej, a w styczniu 2024 r. rozpoczęła się integracja ww. programu z Systemem monitoringu urządzeń wodociągowych. Ponadto Prezes Zarządu wyjaśnił, że modernizacja ta umożliwi sprawdzenie pracy urządzeń na 14 ujęciach wody, z czego do wpięcia do ww. systemu monitoringu pozostały trzy ujęcia, trzy hydrofornie oraz jeden wodomierz. Umożliwi to pracownikom Spółki jeszcze szybsze stwierdzenie nieprawidłowości występujących na sieci, a tym samym szybsze wykrywanie ich awarii lub nieuprawnionych poborów.

Wszystkie kontrolowane przedsiębiorstwa opracowały wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, o którym mowa w art. 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. W planach dla poszczególnych lat ujmowano m.in. przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne; przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków; nakłady inwestycyjne; sposoby finansowania planowanych inwestycji. Przedsięwzięcia te realizowano stosownie do posiadanych możliwości finansowych, w tym środkami własnymi przedsiębiorstw oraz przy wsparciu m.in. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Prezes Zarządu PUK w Gryfinie, wyjaśnił, że m.in. ze względu na panujące warunki ekonomiczne, przedsiębiorstwo nie miało wielu możliwości realizacji działań związanych z nabyciem zarówno systemów informatycznych jak i sprzętu. Pozyskano dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na przebudowę sieci wodociągowych w miejscowościach gminy Gryfino, tj. w Gardnie, Sobiemyślu oraz Drzeninie. Prezes wyjaśnił ponadto, że nie udało się pozyskać finansowania na realizację innych zadań związanych ze zmniejszaniem strat wody. Działania PWiK w Myśliborzu z powodu ograniczonych możliwości finansowych, skupiały się głównie na największej, miejskiej, sieci wodociągowej.

Przykłady

PUK w Gryfinie w przyjętych planach wieloletnich jako przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody wskazało m.in. na:

- likwidację istniejących ryczałtów;
- wprowadzenie do eksploatacji wodomierzy o wyższej klasie metrologicznej oraz odczytywanych w sposób zdalny, w tym wodomierzy mierzących poziom szumów w sieci umożliwiających lokalizację przecieków;
- montaż na ujęciach wody przepływomierzy do pomiaru wody wychodzącej z ujęć;
- wdrożenie systemu monitoringu sieci wodociągowej;
- usprawnienie diagnostyki sieci;
- zakup i wdrożenie elektronicznej mapy GIS sieci wodociągowych;
- zakup, montaż i wdrożenie systemu zdalnego odczytu wodomierzy.

W wieloletnich planach rozwoju **ZWiK w Wałczu** uwzględniono przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody i ograniczające straty wody, takie jak:

- zapewnienie prawidłowego funkcjonowania oraz wykonywania niezbędnych modernizacji urządzeń będących w posiadaniu Zakładu;
- modernizacja urządzeń wodociągowych prowadzących do zmniejszenia strat wody;

**Ustalanie
taryfy za wodę**

- sukcesywna wymiana wodomierzy głównych na wodomierze z nadajnikami radiowymi;
- kontynuacja wymian przyłączy;
- stosowanie podczas modernizacji wysokiej klasy materiałów oraz armatury;
- kontrola połączeń wodociągowych.

Skontrolowane podmioty, stosownie do art. 20 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, opracowały taryfy na okres trzech lat. Zostały one określone na podstawie niezbędnych przychodów po dokonaniu ich alokacji na poszczególne taryfowe grupy odbiorców usług. Ceny i stawki opłat wskazane w taryfach były różnicowane dla poszczególnych grup taryfowych na podstawie udokumentowanych różnic kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, czym spełniono obowiązek określony odpowiednio w art. 20 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Ewidencja księgową Spółek umożliwiała m.in.: wydzielenie kosztów stałych i zmiennych, przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami działalności przedsiębiorstwa; ustalenie kosztów związanych z działalnością inwestycyjną w poprzednich trzech latach obrachunkowych; dokonanie alokacji niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług.

Stosownie do § 3 pkt 1 lit. d rozporządzenia w sprawie określania taryf, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne opracowuje taryfę w sposób zapewniający motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków, a zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia, ceny i stawki opłat powinny być różnicowane w taki sposób, żeby zapewnić motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków.

Przykłady

Dyrektor **MPGK w Choszcznie** podkreślił, że brak jest jednoznacznych wytycznych w zakresie motywowania odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków. Wskazał ponadto, że Spółka opracowując taryfy przewiduje:

- koszty związane z prowadzeniem działań edukacyjnych, które mają na celu uświadamiać odbiorców usług, jak ważne jest racjonalne korzystanie z wody i prawidłowe gospodarowanie ściekami,
- stawki opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych, co ma prowadzić do zapewnienia, by odbiorcy usług w jak najszerszym zakresie dbali o odpowiednią jakość ścieków,
- koszty związane z należytym opomiarowaniem jak największej liczby odbiorców usług (na przestrzeni ostatnich 3 lat współczynnik odbiorców usług rozliczanych na podstawie przeciętnych norm zużycia [tzw. „ryczałtów”] nie przekraczał poziomu 0,6 %),
- koszty związane z modernizacją infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w celu jak najlepszego ograniczenia ewentualnych strat wody w procesie jej produkcji oraz dystrybuowania, a także jak najszerszego identyfikowania źródeł odprowadzania ścieków, w celu egzekwowania należności z tytułu bezumownego odprowadzania ścieków.

Prezes Zarządu **PUK w Gryfinie**, wyjaśnił, że zapewnienie motywowania odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody realizowane jest poprzez montaż wodomierzy o lepszych parametrach pomiarowych, ustalanie cen wody na poziomie adekwatnym do poniesionych kosztów dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków, czytelne pokazywanie na przekazywanych odbiorcom usług fakturach cen, za jaką jest sprzedawana woda.

**Pozwolenia
wodnoprawne**

Zgodnie z art. 389 pkt 1 ustawy Prawo wodne, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na usługi wodne, które m.in. obejmują pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych; uzdatnianie wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich dystrybucję. Trzy skontrolowane przedsiębiorstwa pomimo obowiązku wynikającego z tego artykułu nie posiadały wymaganych pozwoleń wodnoprawnych. Pozwolenie wodnoprawne dla SUW Zamęcin zarządzanej przez **MPGK w Choszcznie** zostało wydane na okres do 15 października 2022 r., a wniosek o wydanie kolejnego pozwolenia został złożony przez Spółkę 128 dni

po upływie ważności tego pozwolenia. Kolejne pozwolenie wodnoprawne dla tego SUW zostało wydane 18 stycznia 2024 r. **PWiK w Myśliborzu** do 18 lipca 2023 r. bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego pobierało wodę podziemną z ujęcia w miejscowości Rokicienko (Zofinówka) oraz wprowadzało ścieki (wody popłuczne) pochodzące ze stacji uzdatniania wody do wód powierzchniowych Kanału Giżyn. **PUK w Gryfinie** w okresie od 31 sierpnia 2023 r.¹ do 16 lutego 2024 r. korzystało z usług wodnych – wprowadzało ścieki (wody popłuczne) pochodzące z SUW Bartkowo do wód urządzenia melioracji wodnych podstawowych kanału „Bartkowo” bez pozwolenia wodnoprawnego.

W związku z brakiem stosownych pozwoleń wodnoprawnych, we wszystkich tych przypadkach poniesione zostały opłaty podwyższone, o których mowa w art. 280 pkt 2 ustawy Prawo wodne w łącznej wysokości 13 939 zł.

SUW Wysokie zarządzane przez **Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. o.o. w Choszczynie** funkcjonował na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla gminy Choszczno. Przedsiębiorstwo wystąpiło o przedłużenie ważności ww. pozwolenia jednak Dyrektor Zarządu Zlewni w Stargardzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie odmówił wszczęcia postępowania ponieważ Przedsiębiorstwo nie było jego stroną (pozwolenie zostało wydane dla gminy Choszczno, a w trakcie jego obowiązywania nie zostało przeniesione na Przedsiębiorstwo).

Dwa przedsiębiorstwa pobrały wodę surową w ilości przekraczającej wskazaną w pozwoleniach wodnoprawnych. **PWiK w Myśliborzu** w przypadku trzech ujęć wody przekroczyło w latach 2021–2023 łącznie o 153 236,95 m³ ilości pobranej wody surowej w stosunku do ilości wskazanej w pozwoleniach wodnoprawnych. W tym dla ujęcia Nawrocko przekroczenie wyniosło 52 854,70 m³ (m.in. o 30,9 % w 2021 r.). **MPGK w Choszczynie** przekroczyło wynikającą z pozwolenia wodnoprawnego ilość wody dopuszczalnej do pobrania w latach 2021–2023 z siedmiu ujęć wody łącznie o 32 721 m³, tj. w tym przypadku SUW Zwierzyń o 15 479 m³ (o 61,45 % w 2022 r.). Zapytany w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska poinformował, że dla wskazanych wyżej stacji uzdatniania wody nie ustalał obowiązku uiszczenia opłaty podwyższonej, a zgodnie z art. 300 ust. 6 ustawy Prawo wodne, termin na dochodzenie zobowiązań w powyższym trybie wynosi 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, za który ustala się opłatę podwyższoną, jeżeli w ciągu tego okresu wydano i doręczono decyzje ustalające opłatę podwyższoną.

PWiK w Myśliborzu, w przypadku ujęć wody w Myśliborzu i Nawrocku, pomiaru ilości pobieranej wody surowej dokonywało urządzeniami niewskazanymi w pozwoleniach wodnoprawnych (w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących SUW w Myśliborzu i Nawrocku jako urządzenia pomiarowe wskazano wodomierze, natomiast pomiar prowadzony był z wykorzystaniem przepływomierzy).

5.2. Działania podejmowane przez przedsiębiorstwa wodociągowe w zakresie ograniczania strat wody

Objęte kontrolą przedsiębiorstwa podejmowały działania na rzecz zmniejszenia strat wody, jednak nie wszystkie z nich były realizowane prawidłowo, z dochowaniem należytej staranności i tylko w niewielkim stopniu przyniosły oczekiwane efekty. W 23 sieciach straty wody mierzone wskaźnikiem WS utrzymywały się na poziomie powyżej 20 %, w tym dla trzech sieci nawet powyżej 40 %. W 13 sieciach wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 10 do 20 %, a tylko w dwóch był niższy niż 10 %. Przedsiębiorstwa nie dokonywały obliczeń wszystkich wskaźników, dwa z nich obliczały wskaźnik WS. Wszystkie kontrolowane podmioty sporządzały bilans wody wykorzystując różne metody. Wskaźnik awaryjności systemów wodociągowych, był zróżnicowany i wynosił od 0 do 1,40. Żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie obliczało wskaźnika awaryjności dla eksploatowanych systemów dystrybucji wody. Wszystkie skontrolowane jednostki nie poddawały eksploatowanych przez siebie sieci wodociągowych kontroli okresowej, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy

Prawo budowlane, co najmniej raz na 5 lat. Koszt jednostkowy wytworzenia 1 m³ wody utraconej, w odniesieniu do taryf obowiązujących w 2023 r., był wysoki i wynosił od 8,8 % do 12,1 % ceny wody w tym roku. Przedsiębiorstwa nie dokonywały obliczeń, jak woda tracona wpływała na cenę za m³ wody sprzedawanej odbiorcom. Żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie informowało swoich odbiorców o kosztach i wysokościach strat wody w użytkowanych sieciach wodociągowych. Nie upubliczniono również danych dotyczących strat wody.

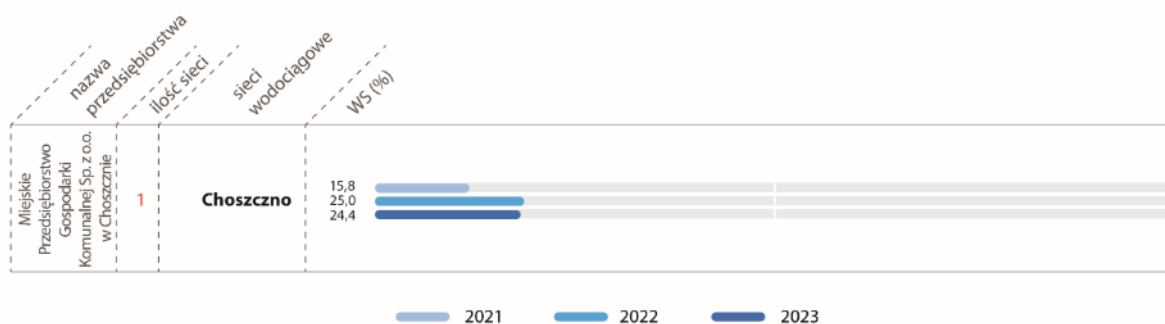
Wskaźniki strat wody

W latach 2021–2022 kontrolowane przedsiębiorstwa prowadziły działalność zbiorowego zaopatrzenia w wodę z wykorzystaniem łącznie 39 systemów jej dystrybucji (a od 2023 r. – 38). Według stanu na koniec 2023 r. w 23 sieciach straty wody mierzone wskaźnikiem WS²⁴ utrzymywały się na poziomie powyżej 20 %, w tym dla trzech sieci²⁵ nawet powyżej 40 %. W 13 sieciach wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 10 do 20 %, a tylko w dwóch²⁶ był niższy niż 10 % (2,9 % – Drzenin oraz 4,6 % – Parsówek).

W **MPGK w Choszczynie** procentowy wskaźnik strat wody wynosił 15,8 % w 2021 r., 25 % w 2022 r. i 24,4 % w 2023 r., a jego wysokość przedsiębiorstwo tłumaczyło wielkością i długotrwałością wycieków wody podczas awarii, wskazując na średnicę rurociągów, co miało mieć znaczący wpływ na czas usuwania oraz wielkości strat wody (ubytku podczas awarii).

Infografika nr 7

Wskaźnik strat wody WS (MPGK w Choszczynie)



Źródło: opracowanie własne NIK.

W **PWiK w Myśliborzu** na koniec 2023 r. procentowy wskaźnik strat wody (WS) znacznie przekraczał 20 %, w tym w trzech systemach utrzymywał się on na poziomie powyżej 40 % (47,2 % – Nawrocko; 42,5 % – Sitno; 57,9 % – Golenice), w trzech przekroczył 30 % (31,3 % – Rów; 35,7 % – Rościn; 39,7 % – Sulimierz). W latach 2021–2023²⁷ wskaźnik strat wody wzrósł w czterech systemach (Golenice, Ławy, Sulimierz, Kruszwin), obniżył się w sześciu (Głazów, Golczew, Myślibórz, Nawrocko, Rów, Tarnowo), a pozostał na zbliżonym poziomie w trzech (Rościn, Sitno, Rokicienko). Wysokie straty wody Prezes Przedsiębiorstwa tłumaczył m.in. jej kradzieżami z hydrantów (Rów, Sitno, Sulimierz), złym stanem infrastruktury technicznej i trudnymi do lokalizacji wyciekami, np. w sieciach znajdujących się pod użytkami rolnymi lub w sąsiedztwie jezior i cieków wodnych (Ławy, Nawrocko, Rów, Sitno, Sulimierz), zużyciem wody na częste płukanie filtrów z powodu wysokiej zawartości manganu i żelaza w wodzie podawanej do spożycia (Golenice, Tarnowo, Golczew) lub płukaniem sieci wodociągowej po połączeniu dwóch systemów (Golczew i Golenice). Prezes wskazał również, że wysokość strat wody udało się obniżyć w wyniku podjętych działań i inwestycji, tj. budowy lub modernizacji stacji uzdatniania wody oraz zakupu systemu do nadzorowania pracy urządzeń stacji uzdatniania wody (Myślibórz, Głazów, Tarnowo, Nawrocko), wymiany sieci

²⁴ Procentowy wskaźnik strat wody, określającego udział strat wody w stosunku do wody wtłoczonej do systemu wodociągowego.

²⁵ Zarządzanych przez PWiK w Myśliborzu.

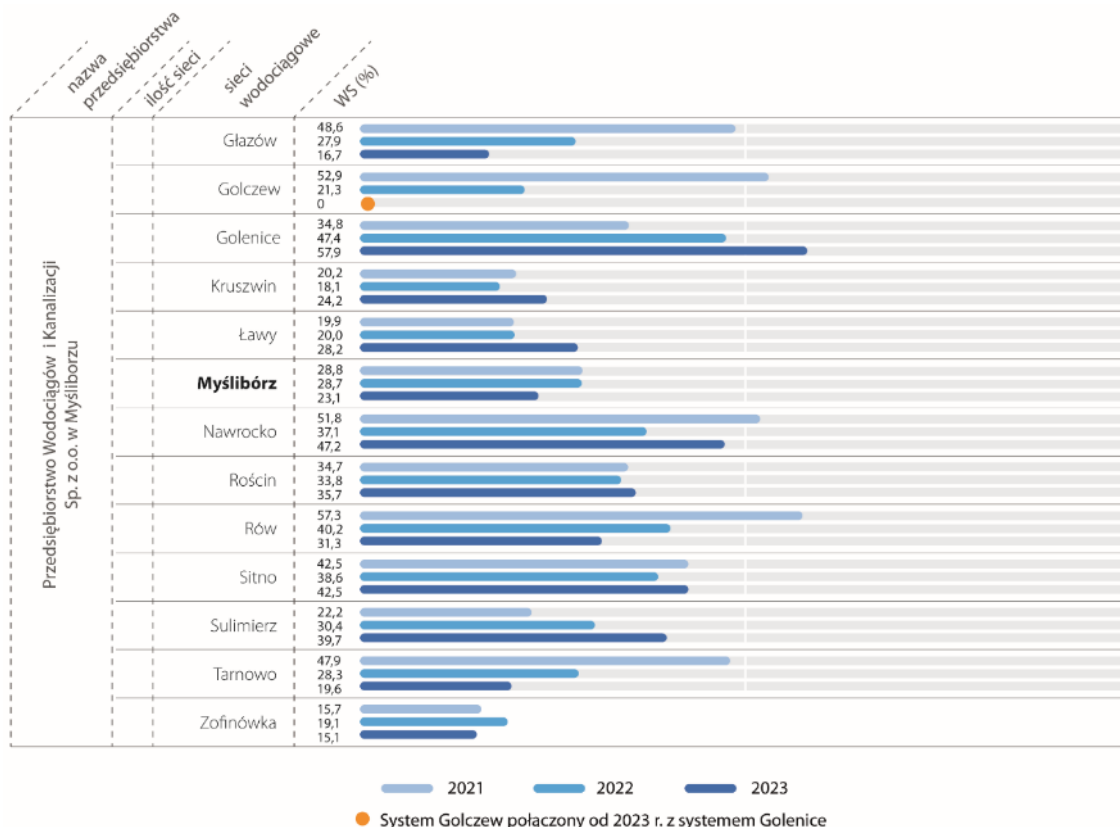
²⁶ Zarządzanych przez PUK w Gryfinie.

²⁷ Na 13 systemów wodociągowych.

wodociągowych (Myślibórz), dążenia do obniżenia ciśnienia w sieci (Myślibórz), zakupu sprzętu do wykrywania awarii: lokalizatora uzbrojenia podziemnego, geofonu i rejestratora, wymiany wodomierzy na wodomierze wyższych klas metrologicznych, przeprowadzania kontroli w celu wykrycia kradzieży wody. Powyższe działania spowodowały znaczne obniżenie wskaźnika strat wody z 48,6 % do 16,7 % w Głazowie, z 47,9 % do 19,6 % w Tarnowie oraz z 28,8 % do 23,1 % w Myśliborzu (porównując wskaźnik w 2021 r. do 2023 r.).

Infografika nr 8

Wskaźnik strat wody WS (PWik w Myśliborzu)

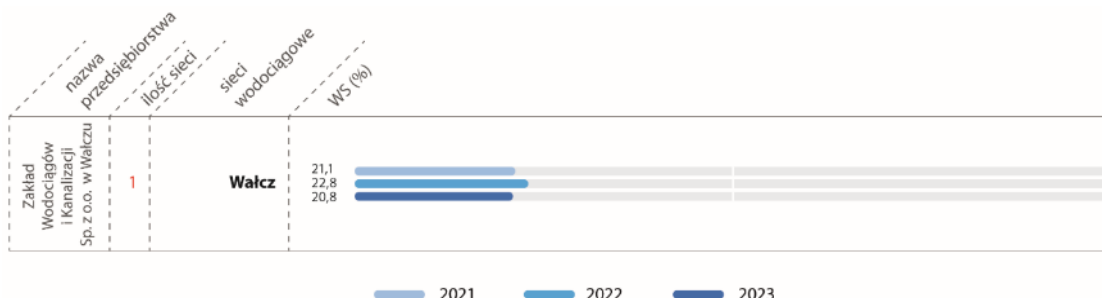


Źródło: opracowanie własne NIK.

Procentowe wskaźniki strat wody dla jednej sieci zarządzanej przez **ZWiK w Wałczu** wyniosły: 21,13 % (w 2021 r.); 22,84 % (w 2022 r.); 20,75 % (w 2023 r.). W ocenie Prezesa spółki wysokość wskaźników utrzymuje się na podobnym poziomie, i biorąc pod uwagę wiek eksploatowanej sieci jest akceptowalna.

Infografika nr 9

Wskaźnik strat wody WS (ZWiK w Wałczu)



Źródło: opracowanie własne NIK.

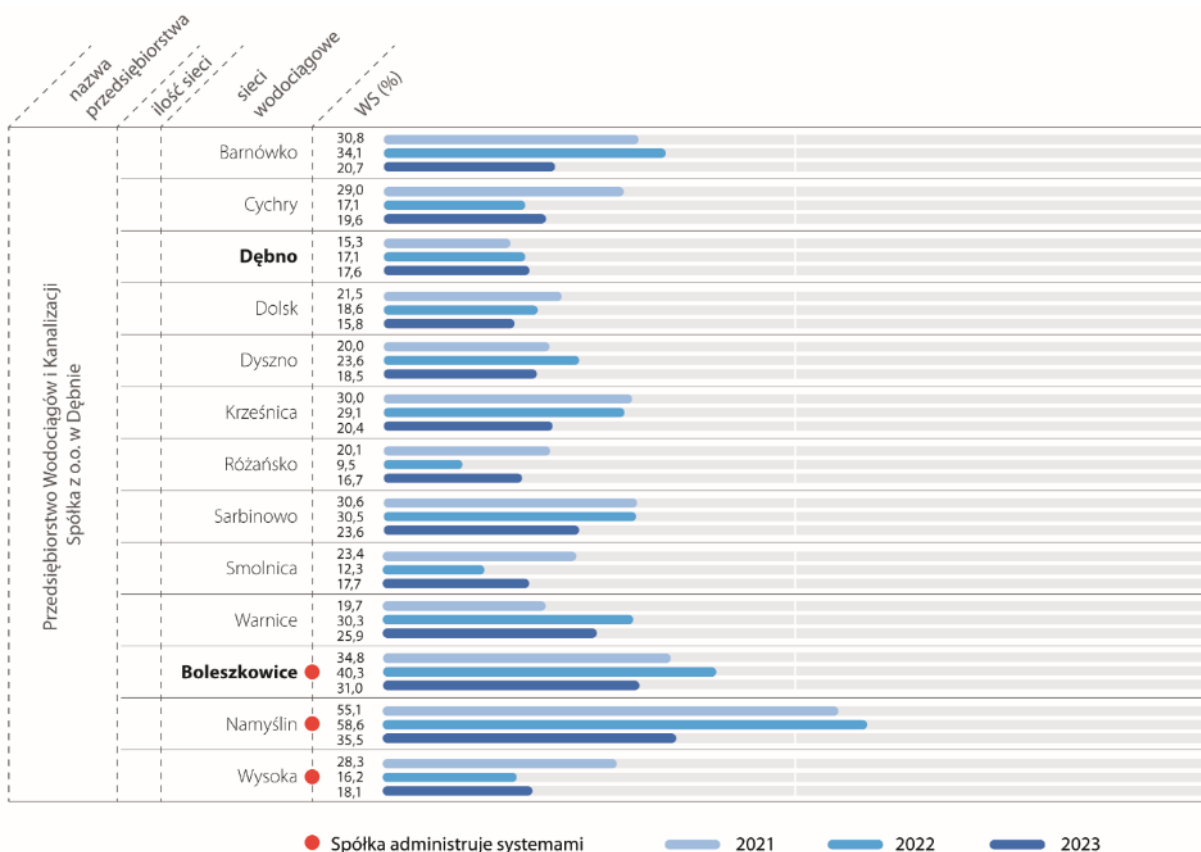
W **PWiK w Dębnie** dla sześciu systemów wodociągowych procentowy wskaźnik strat wody (WS) w 2023 r. przekroczył 10 % (Cychry, Dębno, Dolsk, Dyszno, Różańsko, Smolnica), a dla kolejnych czterech 20 % (Krzesznica – 20,4 %, Baranówko – 20,7 %, Sarbinowo – 23,6 %, Warnice – 25,9 %). W ośmiu

systemach wartość tego wskaźnika w 2023 r. (w odniesieniu do 2021 r.) obniżyła się o około 5 punktów procentowych, a w dwóch nastąpił jego wzrost (Warnice z 19,7 % do 25,9 %, tj. o 6,2 p.p. oraz Dębno z 15,3 % do 17,6 %, tj. o 2,3 p.p.). Wzrost wskaźnika w tych dwóch systemach Prezes przedsiębiorstwa tłumaczył m.in. częstymi awariami powodowanymi wzmożonym ruchem ciężkich samochodów z uwagi na strukturę materiałową sieci, zwiększonym zapotrzebowaniem własnym, awariami na głównych sieciach rozdzielczych, spowodowanymi przez roboty budowlane prowadzone przy remontach dróg.

Przedsiębiorstwo było również administratorem dwóch systemów w gminie Boleszkowice, nie miało jednak bezpośredniego wpływu na modernizację sieci i inne działania, w tym inwestycje, skutkujące ograniczeniem strat wody. Straty wody w administrowanych systemach utrzymywały się w kontrolowanym okresie na wysokim poziomie w systemie Namyślin: 55,1 % (2021 r.), 58,6 % (w 2022 r.) i 35,6 % (w 2023 r.), a w systemie Boleszkowice – 34,8 % (w 2021 r.), 40,3 % (w 2022 r.), 31,0 % (w 2023 r.). W systemie Namyślin straty wody zostały obniżone w wyniku zlokalizowania i naprawy dużego wycieku, który ze względu na specyfikę gruntu (piasek i żwir) i położenie na terenach leśnych był trudny do wykrycia.

Infografika nr 10

Wskaźnik strat wody WS (PWik w Dębnie)

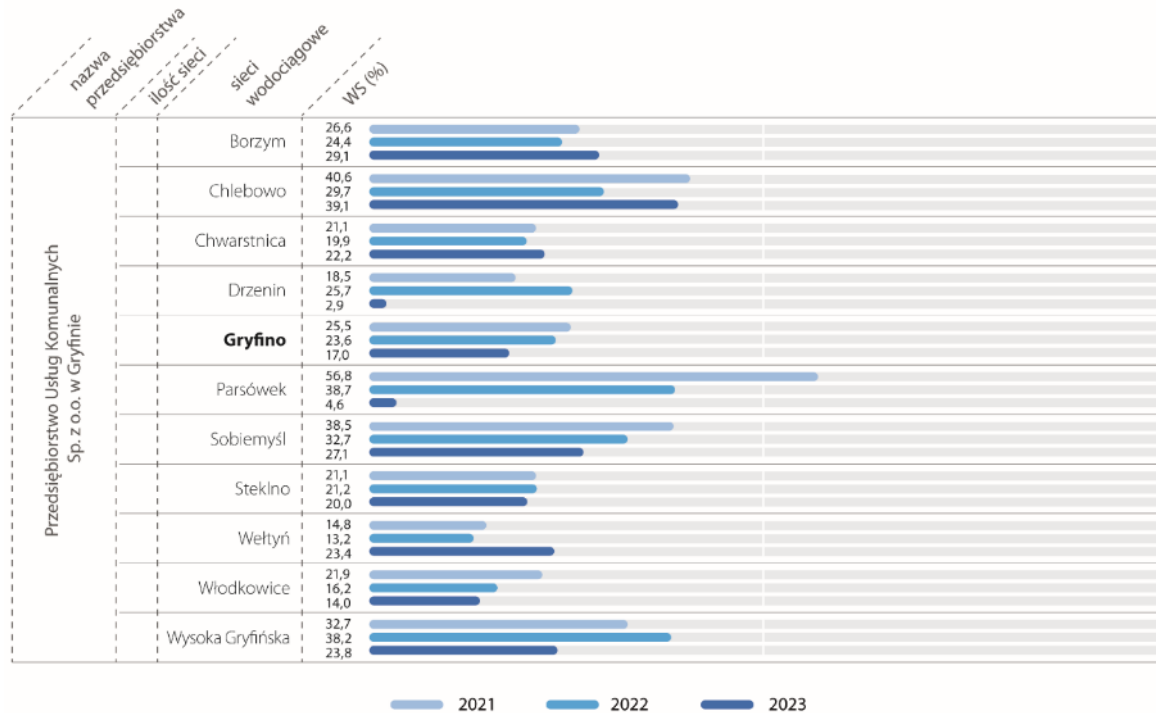


Źródło: opracowanie własne NIK.

W PUK w Gryfinie procentowy wskaźnik strat wody (WS) w 2023 r. w trzech systemach (na 11) (Gryfino, Steklno, Włodkowice) przekroczył 10 %, a w sześciu 20 % (Borzym – 29,1 %, Chlebowo – 39,1 %, Chwarstnica – 22,2 %, Sobiemyśl – 27,1 %, Wełtyń 23,4 %, Wysoka Gryfińska – 23,8). Wskaźnik dla dwóch sieci w 2023 r. był niski i wyniósł 2,9 % (Drzenin) oraz 4,6 % (Parsówek), przy czym w przypadku sieci Parsówek zmalał z 56,8 % w 2021 r. Jak wyjaśnił Prezes Przedsiębiorstwa przyczyną znacznego obniżenia strat w tych sieciach było zlokalizowanie i usunięcie wycieków oraz awarii wodociągowych. W przypadku czterech sieci (Borzym, Chlebowo, Chwarstnica, Steklno) wskaźnik WS w badanym okresie nie uległ poprawie lub pozostał na niemal tym samym poziomie (Chlebowo, Steklno).

Infografika nr 11

Wskaźnik strat wody WS (PUK w Gryfinie)

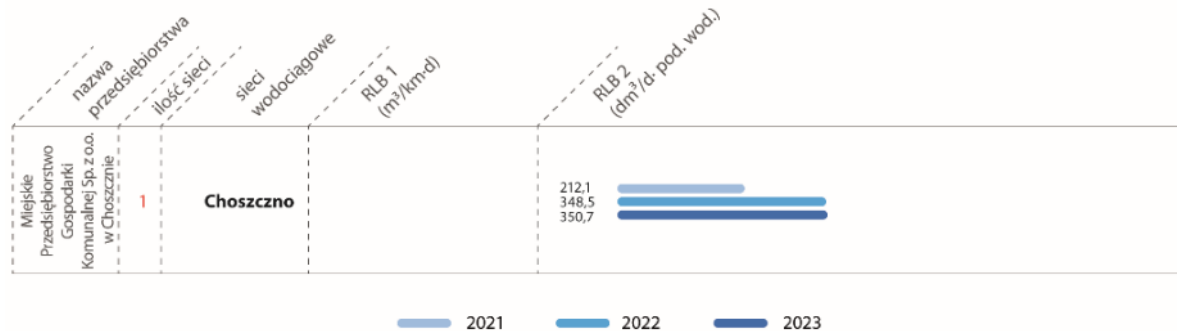


Źródło: opracowanie własne NIK.

Straty wody mierzone wskaźnikiem WS, potwierdzały również inne wskaźniki zalecane przez IWA (RLB₁ i RLB₂). Dzienna wielkość jej strat przypadająca na 1 przyłącze mierzona wskaźnikiem (RLB₂) w przypadku sieci eksploatowanej przez **MPGK w Choszczynie** wyniosła 212,1 dm³ w 2021 r., 348,5 dm³ w 2022 r., 350,7 dm³ w 2023 r. RLB₂ dla sieci eksploatowanej przez **ZWK w Wałczu** wynosił 318,5 w 2021 r., 346,5 dm³ w 2022 r., 302,6 dm³ w 2023 r. W **PUK w Gryfinie**, w trzech sieciach dzienna wielkość strat wody przypadająca na 1 przyłącze (RLB₂) w całym badanym okresie utrzymywała się na wysokim poziomie wynosząc odpowiednio w sieci: Gryfino 329,5 dm³ w 2021 r., 292,1 dm³ w 2022 r. i 188,4 dm³ w 2023 r.; Wysoka Gryfińska 477,3 dm³ w 2021 r., 572,5 dm³ w 2022 r. i 350,7 dm³ w 2023 r.; Parsówek 517,8 dm³ w 2021 r. i 260,8 dm³ w 2022 r. Również w **PWiK w Myśliborzu**, w trzech sieciach dzienna wielkość strat wody przypadająca na 1 przyłącze (RLB₂) kształtowała się na wysokim poziomie: Myślibórz (347,7 dm³ w 2021 r., 344,5 dm³ w 2022 r. i 262,3 dm³ w 2023 r.; Rów (515,6 dm³ w 2021 r., 285,9 dm³ w 2022 r., 160,93 dm³ w 2023 r.); Sitno (707,7 dm³ w 2021 r., 480,8 dm³ w 2022 r. i 517,5 dm³ w 2023 r. W przypadku sieci Boleszkowice (PWiK Dębno) RLB₂ wyniosło 207 dm³ w 2021 r.; 262,6 dm³ w 2022 r. i 180,6 dm³ w 2023 r.

Infografika nr 12

Jednostkowe wskaźniki strat rzeczywistych wody RLB₂ (MPGK w Choszczynie)



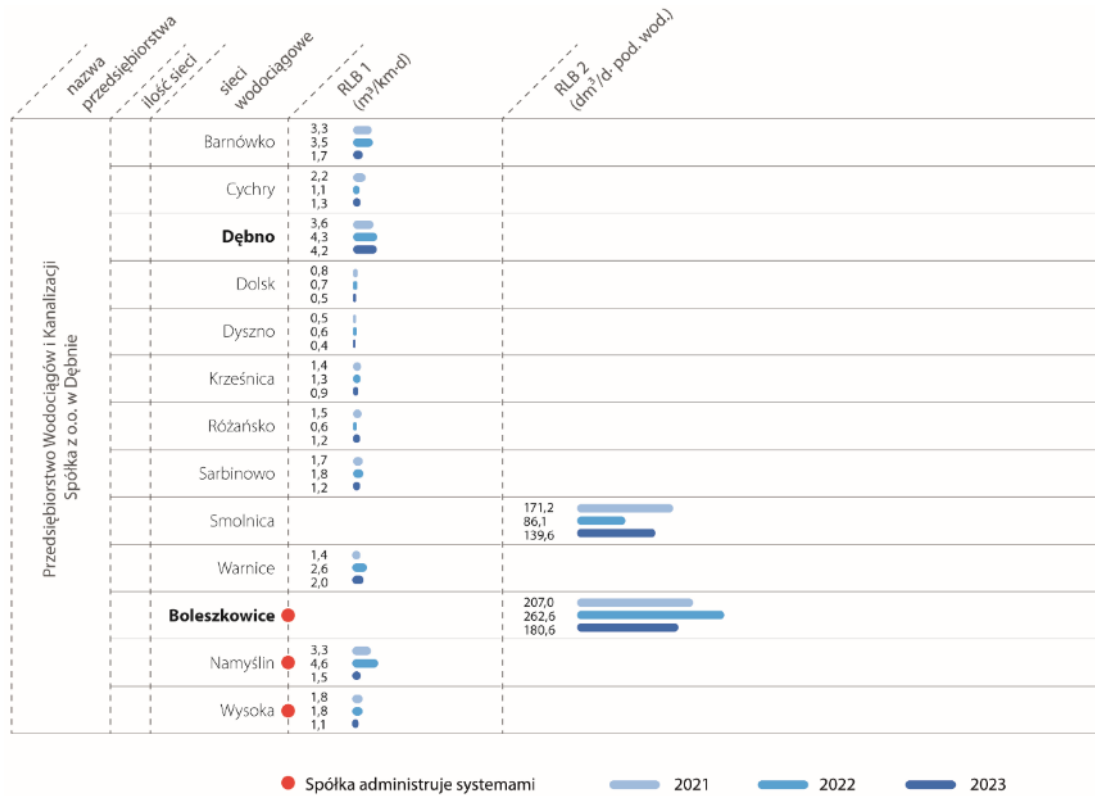
RLB 1 jest liczony gdy ilość przyłączy jest mniejsza niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

RLB 2 liczony jest gdy ilość przyłączy wodociągowych jest większa niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 13

Jednostkowe wskaźniki strat rzeczywistych wody RLB₁ i RLB₂ (PWik w Dębnie)



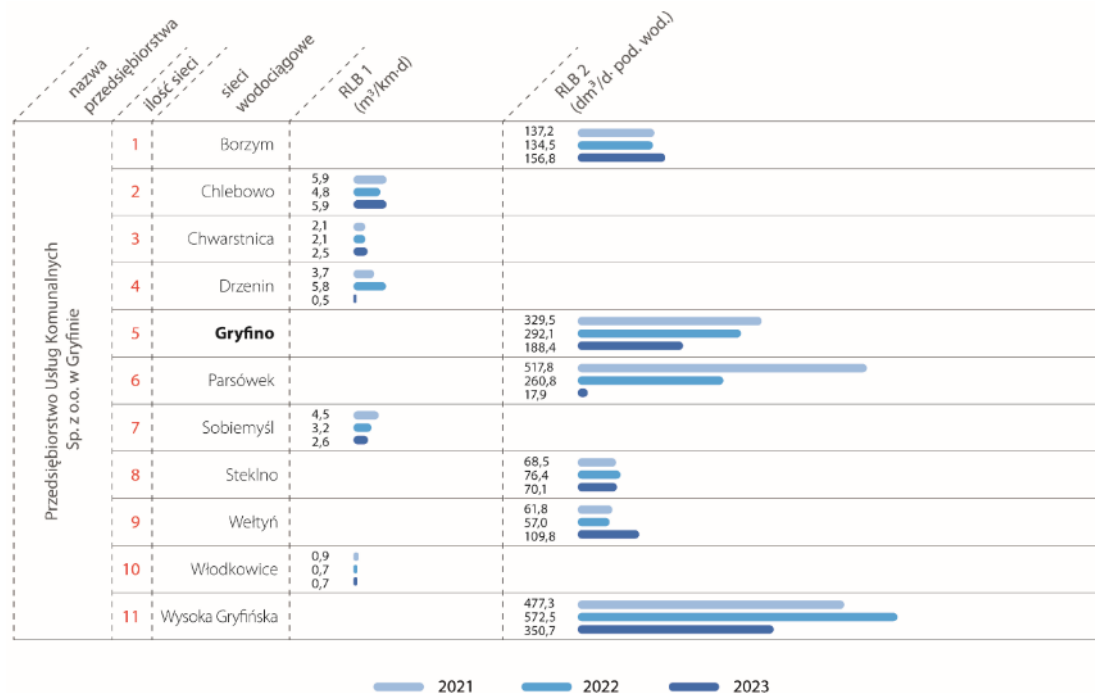
RLB₁ jest liczony gdy ilość przyłączy jest mniejsza niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

RLB₂ liczony jest gdy ilość przyłączy wodociągowych jest większa niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 14

Jednostkowe wskaźniki strat rzeczywistych wody RLB₁ i RLB₂ (PUK w Gryfinie)



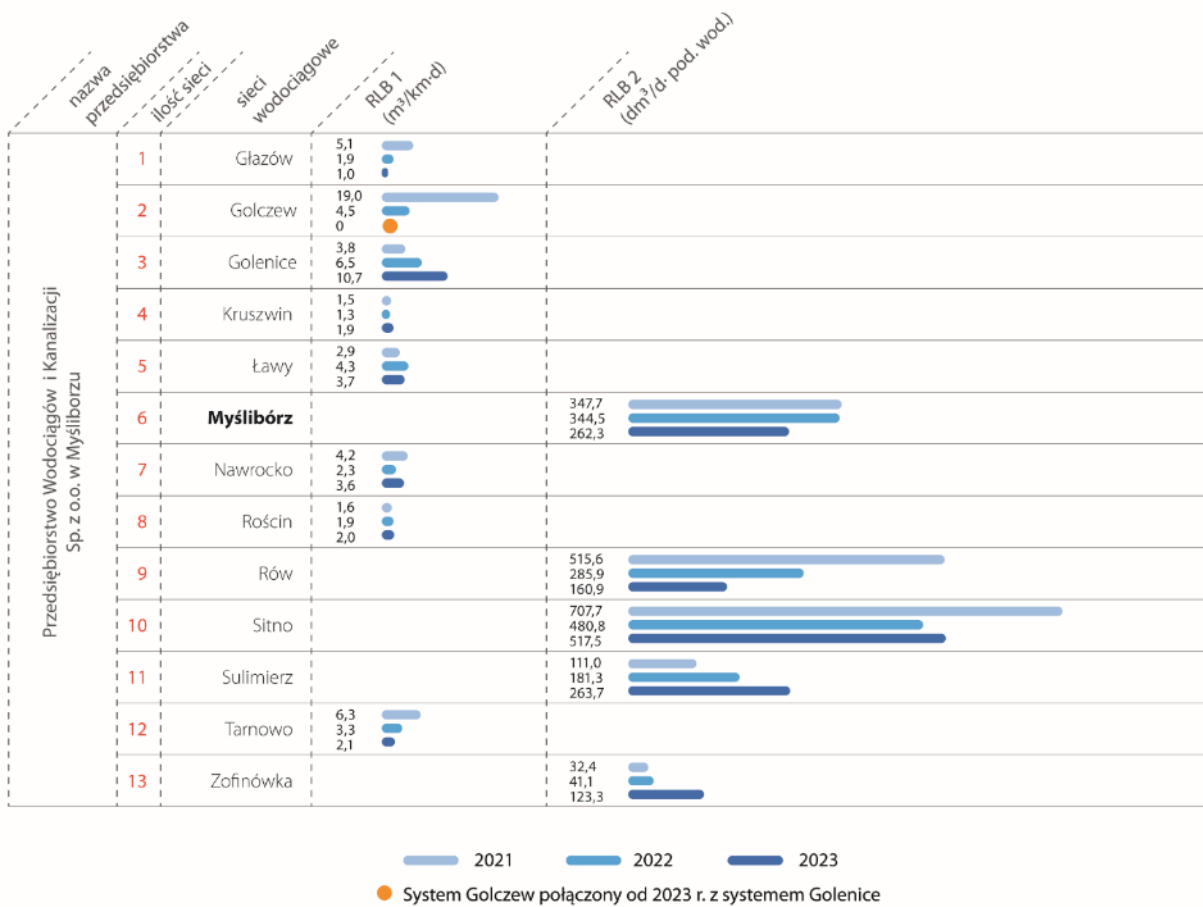
RLB₁ jest liczony gdy ilość przyłączy jest mniejsza niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

RLB₂ liczony jest gdy ilość przyłączy wodociągowych jest większa niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 15

Jednostkowe wskaźniki strat rzeczywistych wody RLB₁ i RLB₂ (PWik w Myśliborzu)



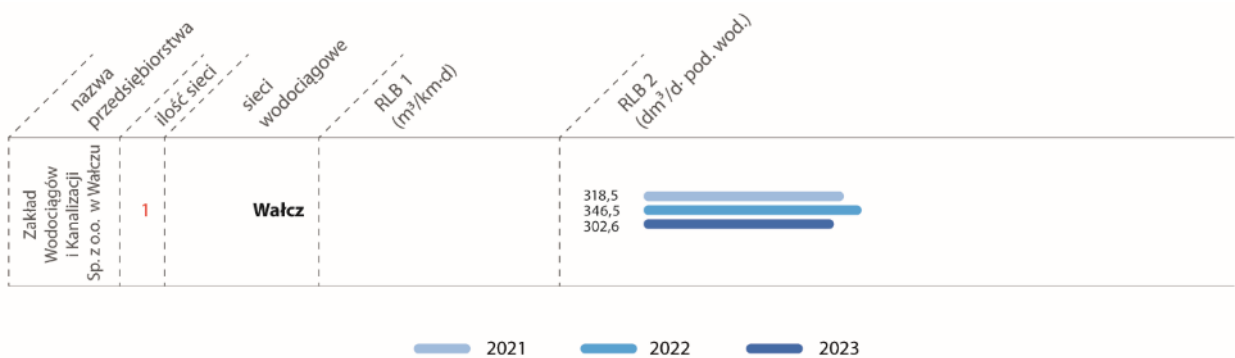
RLB₁ jest liczony gdy ilość przyłączy jest mniejsza niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

RLB₂ liczony jest gdy ilość przyłączy wodociągowych jest większa niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 16

Jednostkowe wskaźniki strat rzeczywistych wody RLB₂ (ZWiK w Wałczu)



RLB₁ jest liczony gdy ilość przyłączy jest mniejsza niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

RLB₂ liczony jest gdy ilość przyłączy wodociągowych jest większa niż 20 na każdy kilometr systemu wodociągowego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Przedsiębiorstwa nie dokonywały obliczeń wszystkich wskaźników tj. WS, RLB, NRWB, UARL, ILI. Dwa przedsiębiorstwa obliczały wskaźnik WS (**ZWiK w Wałczu, PWiK w Dębnie**). W **PWiK w Dębnie** obliczano procentowy wskaźnik strat wody (WS) przy uwzględnieniu dwóch parametrów: ilości wody wtłoczonej do sieci, tj. na wyjściu z danej stacji uzdatniania wody oraz ilości wody sprzedanej. W tak obliczonym wskaźniku nie uwzględniano wody zużytej

na własne potrzeby po wtłoczeniu do sieci. Prezes wyjaśnił, że ze względu na brak możliwości mierzenia wody zużytej na własne potrzeby przedsiębiorstwa, w celu zachowania wiarygodności danych w stratach nie uwzględniano wody zużytej na własne potrzeby po wtłoczeniu do sieci. Spółka wyznaczała wskaźnik UARL dla SUW Dębnie, ze względu na jej dominujący udział w sprzedaży wody. Dyrektor **MPGK w Choszcznie** wyjaśnił, że nie posiadał informacji o konieczności wyznaczania wskaźników jak również uregulowań nakazujących takie obliczenia. Prezes **PUK w Gryfinie** wyjaśnił, że Spółka rozważając zakup systemu monitorowania sieci wodociągowych będzie zwracała uwagę, aby wprowadzane rozwiązanie automatycznie wskazywało aktualne straty wody w tym poprzez wskazywanie różnych wskaźników.

Wszystkie kontrolowane podmioty sporządzały bilans wody, a w przypadku eksploatacji kilku systemów dystrybucji²⁸ bilans ten był sporządzany oddzielnie dla każdego systemu. **PWiK w Myśliborzu** ilości wody surowej i uzdatnionej określało na podstawie wskazań urządzeń pomiarowych (przepływomierzy i wodomierzy), natomiast ilość wody zużytej na cele własne technologiczne określało zarówno za pomocą urządzeń pomiarowych, jak i szacunkowo. **PUK w Gryfinie** celem sporządzenia bilansu wody na bieżąco analizowało ilość wody: pobranej z ujęć (na podstawie wskazań wodomierzy lub przepływomierzy), zakupionej hurtowo (na podstawie wskazań wodomierza), sprzedanej odbiorcom detalicznym (na podstawie wskazań wodomierzy lub przeciętnych norm zużycia wody²⁹). Ilość wody pobranej na potrzeby własne przedsiębiorstwa była ustalana szacunkowo. W **PWiK w Dębnie** dane wykorzystywane do bilansu dotyczyły ilości wody: wtłoczonej do sieci, pobranej na potrzeby własne, technologiczne zakładu wodociągowego, sprzedanej wszystkim odbiorcom. Woda zużywana na potrzeby własne była mierzona przez wodomierz do pomiaru wód popłucznych oraz podawana orientacyjnie w przypadku awarii na sieci. Prezes wyjaśnił, że nie można było precyzyjnie wskazać ilości wody pobranej do płukania sieci, czy badania wydajności hydrantów. W **MPGK w Choszcznie** dane są ewidencjonowane z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego Excel, odrębnie dla każdego z ujęć wody z podziałem na wodę: pobraną z poszczególnych studni, użytą na płukanie filtrów, uzdatnioną wtłoczoną do sieci, użytą na płukanie sieci, wtłoczoną do sieci do sprzedaży, sprzedaną, straconą. Bilans wody wykonywany był w podziale na okresy miesięczne.

Działania ograniczające straty wody

Wszystkie skontrolowane przedsiębiorstwa podejmowały działania na rzecz zmniejszania strat wody, jednak miały one ograniczony charakter i tylko w niewielkim stopniu przyniosły oczekiwane efekty.

PWiK w Myśliborzu posiadało częściową możliwość zarządzania ciśnieniem jedynie na jednej z 13 sieci wodociągowych (sieć Myślibórz), na której wydzielilo strefy pomiaru pozwalające na monitorowanie trzech obszarów tej sieci. Na dwóch z 13 SUW (Myślibórz i Głazów) prowadzono obserwację minimalnych przepływów nocnych i minimalnych rozbiorów nocnych. Przedsiębiorstwo podjęło także działania zmierzające do opomiarowania strefowego sieci Myślibórz, w wyniku czego możliwe będzie m.in. monitorowanie obiektów wodociągowych, monitorowanie i rejestracja pracy lokalnych ujęć wody i punktów sprzedaży wody. W badanym okresie przedsiębiorstwo prowadziło sukcesywną eliminację rozliczenia ryczałtowego, wrywkowo analizowało pobory wody u odbiorców, w przypadku zaistnienia zdarzeń nietypowych, odbiegających od normy. Podejmowano również działania inwestycyjne i modernizacyjne, w badanym okresie wymieniono łącznie 489 metrów sieci wodociągowej w Myśliborzu, koszt tej inwestycji wyniósł 441 670 zł. **PWiK w Dębnie** w celu ograniczania strat wody m.in. monitorowało sieć wodociągową (w gminie Dębno) za pomocą systemu, który umożliwiał zarządzanie siecią podzieloną na strefy, aktywną kontrolę wycieków, zarządzanie ciśnieniem, gromadzenie, analizę i wizualizację danych przestrzennych, a tym samym

²⁸ PWiK w Myśliborzu, PUK w Gryfinie, PWiK w Dębnie.

²⁹ Określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (dla odbiorców nieposiadających wodomierza).

mapowanie elementów sieci wodociągowej. System ten był zintegrowany z technologią monitorowania (detektory wycieków lub przepływomierze) i umożliwiał zlokalizowanie miejsca awarii. Ponadto Przedsiębiorstwo podejmowało działania eliminujące wycieki na sieciach poprzez kontrole przepływów nocnych, montaż wodomierzy z nakładką radiową do odczytu zdalnego, sprawdzanie przy wymianie wodomierzy połączeń i instalacji wewnętrznej odbiorcy w celu wyeliminowania połączeń bezprawnych, zmniejszenie ilości odbiorców ryczałtowych. Ponadto Przedsiębiorstwo wybudowało 1 km nowej sieci wodociągowej oraz zmodernizowało 1,9 km istniejącej sieci wodociągowej za łączną kwotę 1803,4 tys. zł. W gminie Boleszkowice (administrowane trzy sieci wodociągowe) Przedsiębiorstwo nie prowadziło budowy lub modernizacji istniejących sieci wodociągowych. Gmina Boleszkowice wybudowała 0,4 km sieci wodociągowej w miejscowości Boleszkowice – koszt wyniósł 102 tys. zł. **MPGK w Choszczynie** zamontowało wodomierze u 99,4 % odbiorców wody i w wymaganych terminach wykonywało ich legalizację, prowadziło monitoring sieci wodociągowej, w tym strat wody przez dedykowany system (dla SUW Choszczno), za pomocą których prowadziło aktywną kontrolę wycieków, zarządzało ciśnieniem w sieciach i kontrolowało przepływy wody, prowadziło w sposób ciągły obserwację minimalnych nocnych przepływów. Sieć wodociągowa podzielona była na 14 stref. W okresie objętym kontrolą Spółka wybudowała 2,938 km nowych sieci, w planie ujęto również budowę sieci wodociągowej Koplin–Zamęcin–Gleźno wraz ze strefową przepompownią i magazynem wód. **PUK w Gryfinie** zamontowało wodomierze dla większości odbiorców wody i rozliczało ich za zużycie wody na podstawie wskazań wodomierzy, w tym część umożliwia odczyt zdalny. Przedsiębiorstwo zarządzało ciśnieniem w systemach wodociągowych w siedmiu z 11 systemów dystrybucji wody, prowadziło obserwację minimalnych przepływów nocnych w dziewięciu z 11 systemów dystrybucji wody, w 2023 r. zakupiło pokrywy nasad hydrantowych do monitorowania poboru wody z hydrantów; monitorowało odbiorców pod kątem wykrywania oraz wyeliminowania bezprawnych połączeń do sieci wodociągowej. W badanym okresie Przedsiębiorstwo wybudowało łącznie 9,09 km nowych sieci wodociągowych. **ZWiK w Wałczu** w celu obniżenia strat wody m.in. zlikwidował ryczałtowe rozliczanie zużycia wody z odbiorcami usług, terminowo legalizował wodomierze, a przy ich wymianie dokonywał doboru wodomierzy i montował wodomierze odporne na działanie pola magnetycznego (ultradźwiękowe). Zakład zamontował przepływomierze w ujęciach wody, dokonywał pomiaru objętości wody zużywanej na potrzeby własne przed jej wtłoczeniem do sieci wodociągowej i po nim, dokonywał pomiaru i rozliczenia wody pobranej, a nie fakturowanej. Przedsiębiorstwo prowadziło modernizację i bieżące remonty sieci wodociągowej, poprawnie prowadziło bilans wody i przyjęło procentowy wskaźnik strat wody (WS) oraz analizowało zużywanie wody przez odbiorców.

Nielegalne pobory wody

W toku czynności kontrolnych ustalono, że trzy skontrolowane przedsiębiorstwa nie podejmowały wystarczających działań w celu ograniczenia nielegalnego poboru wody. W ocenie Prezesa **PWiK w Myśliborzu** wysokie wskaźniki strat wody (wskaźnik WS od 31,3 % do 57,3 %) w przypadku trzech systemów wodociągowych (Rów, Sitno i Sulimierz) mogły być wynikiem kradzieży wody z hydrantów, głównie w sezonie wiosennym i letnim ze względu na opryski rolnicze. Prezes wyjaśnił również, że Przedsiębiorstwo otrzymuje zgłoszenia o nielegalnym poborze wody, istnieją jednak duże trudności z identyfikacją sprawców kradzieży, a po otrzymaniu zgłoszenia dokonywane jest ponowne plombowanie i zabezpieczenie hydrantów, ale ich umiejscowienie nie pozwala na skuteczny nadzór. Przedsiębiorstwo zobowiązało wszystkich pracowników terenowych do stałego nadzoru nad hydrantami na obsługiwanym terenie, każdorazowego ponownego plombowania i zabezpieczenia hydrantu po otrzymaniu informacji o nielegalnym poborze wody. Prezes **PWiK w Dębnie** wskazał, że w przypadku strat wody w 11 systemach wodociągowych (Namyślin, Krześnica, Sarbinowo, Dolsk, Wysoka, Boleszkowice, Dyszno, Różańsko, Baranówko, Warnice, Cychry) nie podejmowano działań mających na celu przeciwdziałanie nielegalnym poborom wody. Zdaniem Prezesa na straty w tych

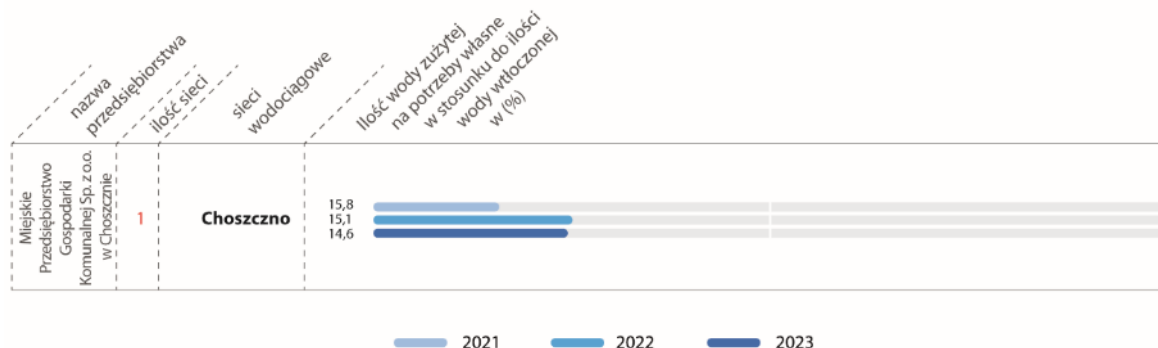
systemach wpływał nieautoryzowany pobór wody przez odbiorców w postaci nielegalnych podłączeń i nielegalny pobór wody z hydrantów, które są trudne do wykrycia. Przedsiębiorstwo nie prowadziło kontroli na podstawie art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. **PUK w Gryfinie** nie zaplombowało wszystkich będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa hydrantów. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. nie zaplombowano 182 hydrantów z 402 (tj. 45,3 %). W ocenie Prezesa Zarządu przepisy nie zobowiązują do plombowania hydrantów a istniejące hydranty nie są przystosowane do montażu plomb. Pomimo tego Spółka dobrała odpowiednie plomby i rozpoczęła ich montaż, jednak wymaga to przystosowania każdego hydrantu. Prezes Zarządu wyjaśnił ponadto, że ze względu na proceder rozkradania części metalowych i sprzedawania ich na złom wiele z hydrantów pozbawionych jest pokryw, które należy uzupełnić przed zamontowaniem plomby.

Zużywanie wody na potrzeby własne przedsiębiorstwa

Za wyjątkiem sieci w dwóch przedsiębiorstwach³⁰ objętość wody zużytej na potrzeby własne przedsiębiorstw³¹ nie przekraczała z reguły 10 % wody wtłoczonej do wodociągów. W **MPGK w Choszczynie** w badanym okresie wyniosła ona odpowiednio 15,8 %, 15,1 %, 14,6 %. Prezes Przedsiębiorstwa wskazał, że najprawdopodobniej przyczyną takich ilości wody zużytej na potrzeby własne było jej wykorzystanie na cele technologiczne Miejskiej Oczyszczalni Ścieków oraz pobranie do udrażniania sieci kanalizacji sanitarnej. Natomiast w **PWiK w Dębnie** w przypadku jednego systemu wodociągowego (system Smolnica) ilość wody zużytej na potrzeby własne wyniosła 12,6 % (w 2021 r.), 24,3 % (w 2022 r.), 25,9 % (w 2023 r.). W toku kontroli wykonano weryfikację częstotliwości płukania filtrów oraz wymieniono kłapy zwrotne na ujęciu, które mogły przyczynić się do cofania wody z filtrów do studni, a wsteczny przepływ wody miał wpływ na błędne naliczanie wskazań przepływomierza elektromagnetycznego. W systemie wodociągowym Włodkowice zarządzanym przez **PUK w Gryfinie** ilość wody zużytej na potrzeby własne zbliżała się do 10 % w każdym z lat objętych kontrolą, wynosząc odpowiednio: 9,8 %, 9,4 % i 9,2 %, co spowodowane było dodatkowym procesem zmiękczenia wody i koniecznością wykonywania regeneracji żywic jonowymiennych. W przypadku trzech sieci: Krzeńnica i Wysoka (**PWiK w Dębnie**) oraz Golczew (**PWiK w Myśliborzu**) ilość wody zużytej na potrzeby własne przekroczyła 10 %, tj. w systemie Krzeńnica w 2023 r. wyniosła 10,2 %, w systemie Wysoka w 2022 r. wyniosła 16,2 %, w systemie Golczew w 2022 r. wyniosła 26,7 %. W systemie Golczew wystąpiły trudności w uzyskaniu wody uzdatnionej dobrej jakości ze względu na wysoką zawartość żelaza i manganu w wodzie głębinowej. Przedsiębiorstwo podjęło decyzję o połączeniu systemu Golczew z systemem Golenice, co wymagało dwutygodniowego płukania nieużywanego od kilku lat rurociągu awaryjnego o długości ok. 2 km.

Infografika nr 17

Ilość wody zużytej przez MPGK w Choszczynie na potrzeby własne w stosunku do ilości wody wtłoczonej (w %)



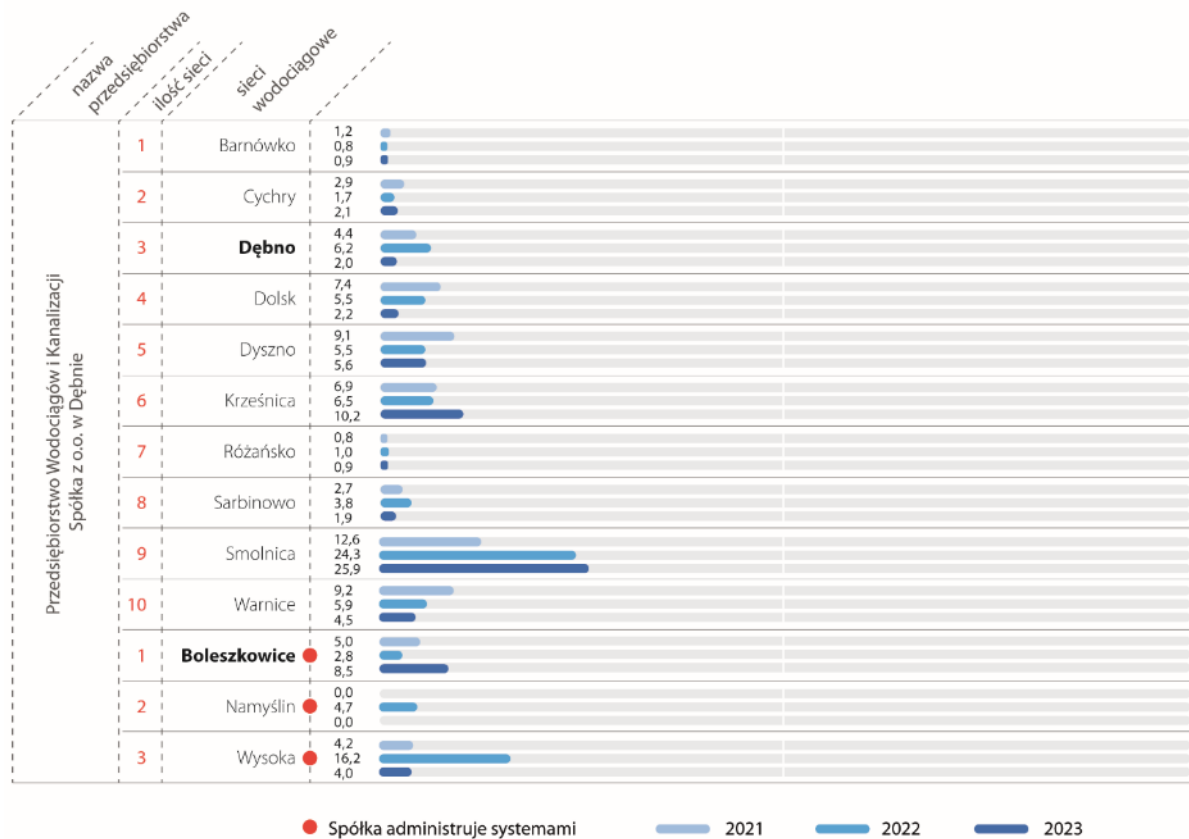
Źródło: opracowanie własne NIK.

³⁰ MPGK w Choszczynie, PWiK w Dębnie.

³¹ Np. płukanie sieci, na cele gospodarcze przedsiębiorstwa.

Infografika nr 18

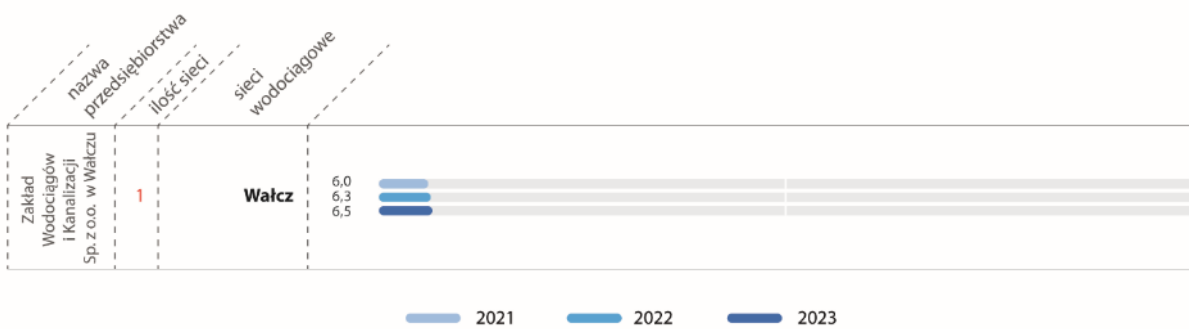
Ilość wody zużytej przez PWiK w Dębnie na potrzeby własne w stosunku do ilości wody włączonej (w %)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 19

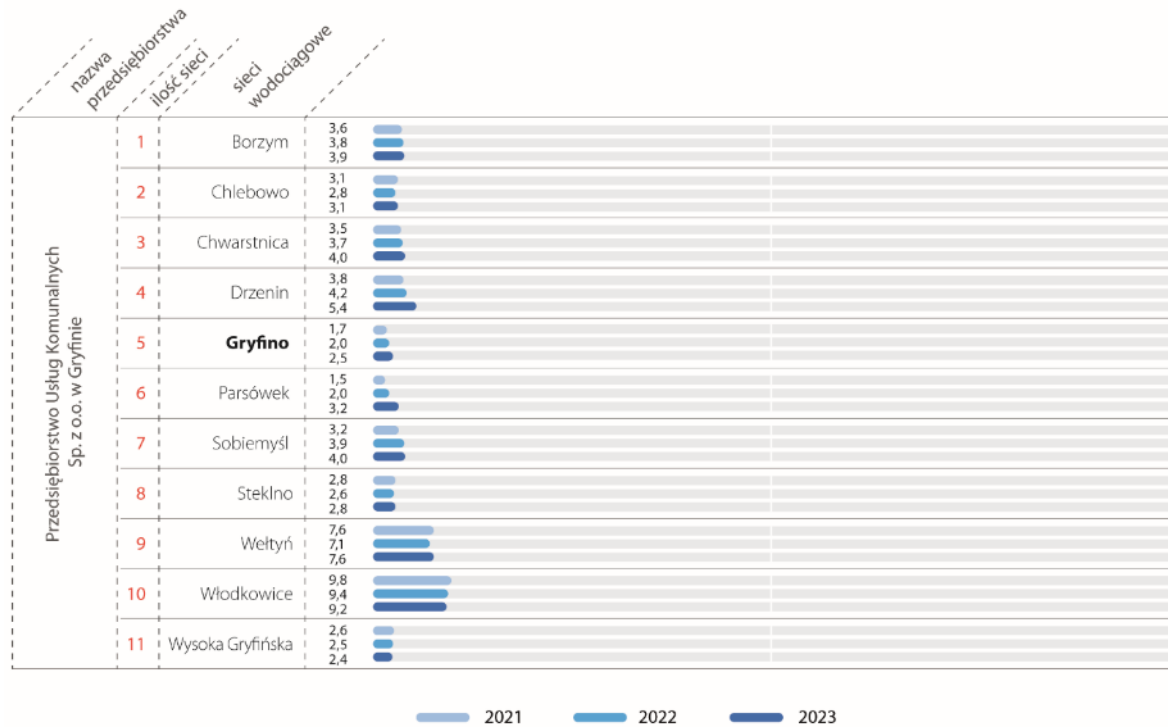
Ilość wody zużytej przez ZWiK w Wałczu na potrzeby własne w stosunku do ilości wody włączonej (w %)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 20

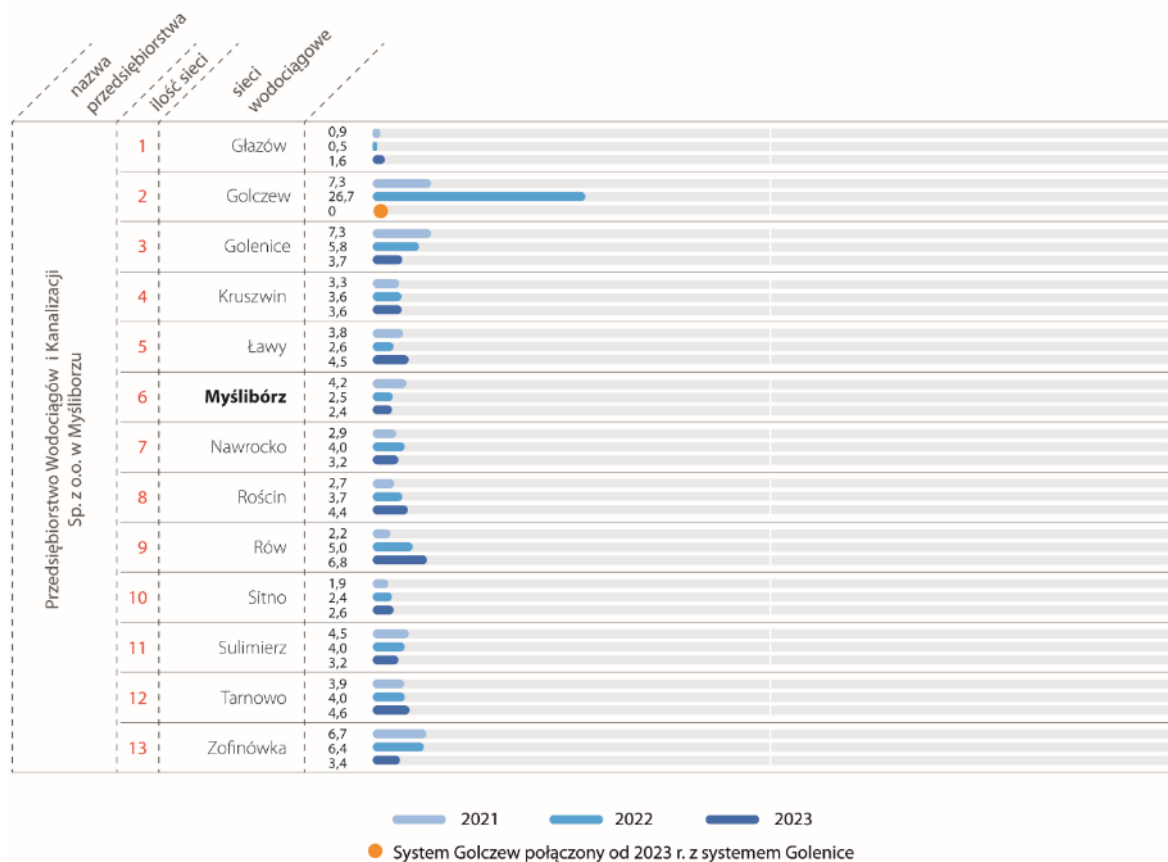
Ilość wody zużytej przez PUK w Gryfinie na potrzeby własne w stosunku do ilości wody wtłoczonej (w %)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 21

Ilość wody zużytej przez PWiK w Myśliborzu na potrzeby własne w stosunku do ilości wody wtłoczonej (w %)



Źródło: opracowanie własne NIK.

**Zarządzanie
ciśnieniem
w systemach
wodociągowych**

Średnie ciśnienie w systemach zarządzanych przez kontrolowane przedsiębiorstwa wynosiło od 32 do 46 metrów słupa wody. Natężenia przepływu i ciśnienia Przedsiębiorstwa monitorowały na ogół w ograniczonym zakresie np. tylko dla niektórych systemów wodociągowych lub były na etapie wdrażania systemów monitorujących sieci.

W **ZWiK w Wałczu** średnie ciśnienie w sieci wodociągowej wynosiło 32 m słupa wody. Przedsiębiorstwo zarządzało tym ciśnieniem poprzez jego stały pomiar on-line w jednym punkcie pomiaru ciśnienia na włączeniu do systemu wodociągowego (pompownia II stopnia) oraz pomiar ciśnienia statycznego w różnych punktach sieci podczas przeprowadzania kontroli hydrantów. Prezes Zakładu wyjaśnił, że Spółka pracowała na stałym ciśnieniu wody, mierzonym na wyjściu z pompowni II stopnia oraz nie obliczano przepływów nocnych, a pracownicy w Dziale Produkcji Wody kontrolowali na bieżąco, czy podczas nocnych rozbiorów wody nie występują anomalie, takie jak np. zwiększone rozbiory w stosunku do zwyczajowo przyjętych 45÷50 m³/h. Ponadto Prezes wskazał, że system informatyczny umożliwiał odczyt minimalnego przepływu nocnego, a dane te były archiwizowane w systemie.

Średnie ciśnienie w systemach zarządzanych przez **PWiK w Myśliborzu** wyniosło 39 metrów słupa wody. Przedsiębiorstwo posiadało częściową możliwość zarządzania ciśnieniem na jednym z 13 systemów wodociągowych – w systemie Myślibórz. Kadra zarządzająca Przedsiębiorstwa wskazywała m.in., że ze względu na ograniczone możliwości finansowe zarządza ciśnieniem tylko w systemie Myślibórz, ale nie wyklucza wdrożenia takiego rozwiązania również w innych systemach, jednak priorytetem była wymiana wodomierzy na wodomierze wyższych klas metrologicznych oraz wprowadzenie jednoczesności pomiaru poprzez zakup nakładek do odczytu wodomierzy drogą radiową. Monitoring ciśnienia w systemie Myślibórz był wynikiem przeprowadzonego w 2021 r. audytu badania kosztów wody i strat wody. Zakupiony został zestaw startowy aplikacji sterującej ciśnieniem w sieci, który uruchomiono wyznaczając dwa punkty krytyczne i montując na SUW Myślibórz system zdalnej rejestracji ciśnień oraz rejestratory wraz z czujnikiem ciśnień, co skutkowało ustabilizowaniem ciśnienia na ulicy Gorzowskiej oraz zapewnieniem ciągłości dostaw dla mieszkańców w rejonie tej ulicy. Wszystkie modernizowane, rozbudowywane i unowocześniane SUW były wyposażane w system proporcjonalnego sterowania ciśnieniem, jak np. SUW w Głazowie. W dwóch modernizowanych SUW, tj. SUW Tarnowo i SUW Nawrocko, zaprojektowane zostały tego typu rozwiązania. Przedsiębiorstwo prowadziło obserwację minimalnych przepływów nocnych na dwóch z 13 SUW, tj. SUW Myślibórz i SUW Głazów, wykorzystując system SCADA. Średnie ciśnienie w systemach zarządzanych przez **PWiK w Dębnie** wyniosło 41 metrów słupa wody. Dla gminy Boleszkowice średnie ciśnienie w sieci wyniosło 40 metrów słupa wody. Przedsiębiorstwo do zarządzania ciśnieniem wykorzystywało System KartGis. W celu zapewnienia właściwego pomiaru dostawy i zużycia wody Przedsiębiorstwo prowadziło analizy nocnych przepływów wody pod kątem odchyień od standardowych odczytów nocnych z zamontowanych 30 przepływomierzy na sieciach wodociągowych. W systemach informatycznych sporządzane były wykresy przepływów nocnych, które w godzinach rannych były analizowane, a w przypadku stwierdzenia odchyień, informacja była przekazywana do pogotowia wodociągowego. Prezes Przedsiębiorstwa wyjaśnił, że w związku z posiadaniem zaawansowanych systemów monitorowania oraz zastosowaniu specjalistycznych urządzeń na sieci wodociągowej, codziennie analizowano przepływy nocne, a takie działania umożliwiają szybką identyfikację problemów, co z kolei pozwala skutecznie naprawić wycieki i utrzymać niezawodność dostarczania wody w systemach wodociągowych. **MPGK w Choszczynie** utrzymywało w sieci ciśnienie na poziomie 45–47 metrów słupa wody, a Spółka dysponowała systemem automatycznej regulacji ciśnienia w obiegu, który został skalibrowany zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem na pobór wody z systemu, jaki generowany jest przez odbiorców usług. Przedsiębiorstwo prowadziło w sposób ciągły obserwację minimalnych nocnych przepływów

z wykorzystaniem systemu PMAC PLUS. Dane dotyczące minimalnych nocnych przepływów przekazywane były z 30 rejestratorów do systemów PMAC w systemie ciągłym. System ten mierzył minimalny przepływ wody na wydzielonym obszarze sieci, w najbardziej miarodajnej porze, tj. zwykle w godzinach nocnych od 2:00 do 4:00. Dane otrzymywane z monitoringu sieci wodociągowej były porównywane z obliczeniową minimalną objętością wody, jaka powinna przepływać przez badany obszar, z uwzględnieniem strat nieuniknionych, występujących w badanej strefie. Dane były gromadzone w tym systemie i analizowane następnego dnia przez operatora SUW. **PUK w Gryfinie** zarządzało ciśnieniem w systemach wodociągowych w siedmiu z 11 systemów dystrybucji wody, w pozostałych systemach nie zarządzano ciśnieniem ze względu na tzw. ujęcia jednostopniowe (zasilane ciśnieniem pomp studni głębinowych), przy których w celu zmiany ciśnienia konieczne byłoby dobranie i zamontowanie nowych pomp głębinowych, gdyż to one odpowiadają za wysokość ciśnienia panującego w sieci. Przedsiębiorstwo prowadziło obserwację minimalnych przepływów nocnych w dziewięciu z 11 systemów dystrybucji wody przy wykorzystaniu systemu Monitoringu urządzeń wodociągowych, nie prowadzono obliczeń w zakresie minimalnych rozmiarów nocnych. W przypadku zauważenia wzrostu przepływów zarządzano sprawdzanie poboru wody przez największych odbiorców oraz objazd i kontrolę sieci wodociągowej. Prezes Zarządu wyjaśnił, że ze względu na brak archiwizacji danych na komputerze, na którym zainstalowany był system, możliwe było jedynie sprawdzenie danych bieżących i z tego względu podejmowane działania były ograniczone. Dodał również, że po modernizacji systemu, istnieje możliwość sprawdzenia historii zdarzeń i analizowania zmian parametrów.

Opomiarowanie dostawy i zużycia wody

Do pomiaru ilości wody pobranej oraz wody uzdatnionej wysyłanej do systemów, przedsiębiorstwa wykorzystywały przepływomierze elektromagnetyczne oraz wodomierze. Prezes **PWiK w Myśliborzu** wskazał, że precyzyjne określanie ilości wody surowej pobranej na stacjach uzdatniania wody jest problematyczne, gdy pomiar ilości wody surowej prowadzony jest za pomocą wodomierzy.

W trzech z pięciu skontrolowanych przedsiębiorstwach nie prowadzono jednoczesnego odczytu wodomierzy u wszystkich odbiorców indywidualnych. Dwa przedsiębiorstwa³² u części swoich klientów zamontowały wodomierze ze zdalnym odczytem radiowym, dotyczyło to około 32 % odbiorców z terenu gminy Gryfino³³ oraz około 75 % odbiorców z terenu gminy Dębno³⁴.

Trzy przedsiębiorstwa wykorzystywały niezalegalizowane urządzenia pomiarowe. Do takiej legalizacji zobowiązuje dyspozycja art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo o miarach. Przedsiębiorstwa te naliczały opłaty za pobraną wodę na podstawie wskazań wodomierzy nieposiadających ważnej cechy legalizacyjnej. **PWiK w Dębnie** nie zapewniło okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych u 1995 odbiorców w gminie Dębno (co stanowiło 45 % zainstalowanych wodomierzy) oraz wodomierzy zainstalowanych u 247 odbiorców w gminie Boleszkowice (25 % zainstalowanych w tej gminie wodomierzy). **PUK w Gryfinie** dokonywało pomiarów wody u 1507 odbiorców³⁵ na podstawie wskazań wodomierzy bez ważnej cechy legalizacyjnej (24 % zainstalowanych wszystkich wodomierzy). **PWiK w Myśliborzu** nie zapewniło okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych u 875 odbiorców³⁶ (20,8 % zainstalowanych wszystkich wodomierzy). Zaniechanie dokonywania terminowej prawnej legalizacji wodomierzy kierownicy jednostek tłumaczyli głównie sytuacją pandemiczną powodującą wstrzymanie ich wymiany. Ponadto **PWiK w Myśliborzu** nie zapewniło również okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych w celu pomiaru ilości wody uzdatnionej wtłoczonej do sieci w dwóch miejscowościach: Rów i Sitno. Prezes Przedsiębiorstwa wyjaśnił, że Przedsiębiorstwo kładzie nacisk głównie na wodomierze wody surowej, a odczyty z wodomierzy wody uzdatnionej służą jedynie wewnętrznym celom.

³² Według stanu na 31.12.2023 r.

³³ Obsługiwanych przez PUK w Gryfinie.

³⁴ Obsługiwanych przez PWiK w Dębnie.

³⁵ Według stanu na dzień 31.12.2023 r.

³⁶ Według stanu na dzień 31.12.2023 r.

Awaryjność systemów wodociągowych

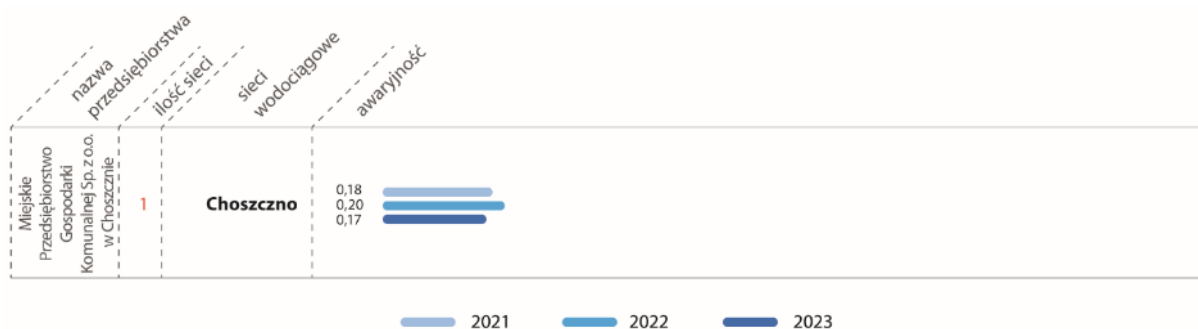
W Głównym Urzędzie Miar³⁷ w latach 2018–2019 prowadzono prace analityczne w zakresie ewentualnego objęcia obowiązkiem prawnej kontroli metrologicznej przyrządów określonych w art. 303 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Efektem tych prac był raport, w którym m.in. analizie poddawane były różne koncepcje wprowadzenia obowiązku prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych. W raporcie wskazano m.in., że szczegółowa regulacja tej materii będzie wiązała się z koniecznością przygotowania od podstaw odpowiedniej infrastruktury metrologicznej do każdego rodzaju przyrządów, zapewniającej spójność pomiarową, co wiązałoby się z kosztem nie mniej niż 0,8–1,2 mld zł. Wskazano również, że wprowadzenie takiego obowiązku skutkowałoby także wyeliminowaniem z rynku użytkowanych obecnie przyrządów pomiarowych.

Wskaźnik awaryjności systemów wodociągowych, wyrażony liczbą uszkodzeń przypadających na 1 kilometr sieci w kontrolowanych przedsiębiorstwach, był zróżnicowany i wynosił od 0 do 1,40.

W przypadku dziewięciu systemów zarządzanych przez trzy przedsiębiorstwa wskaźnik ten przez cały badany okres utrzymywał się na poziomie zerowym, co dotyczyło systemów: Dolsk, Dyszno i Wysoka (**PWiK w Dębnie**); Borzym, Parsówek, Sobiemyśl i Wysoka Gryfińska (**PUK w Gryfinie**); Golczew i Zofinówka (**PWiK w Myśliborzu**). Dla sześciu systemów³⁸ zarządzanych przez trzy przedsiębiorstwa wskaźnik uszkodzeń na sieci rozdzielczej przekroczył 0,5. W przypadku dwóch systemów zarządzanych przez **PWiK w Dębnie** wskaźnik ten wzrósł na sieci Warnice od 0,52 (w 2022 r.) do 1,38 (w 2023 r.). Kierownik tej jednostki zwiększoną awaryjność tłumaczył dużym ruchem samochodów ciężarowych obsługujących okoliczną żwirownię i w konsekwencji wibracjami, drganiami gruntu i uszkodzeniami sieci wodociągowej umiejscowionej w pasie drogi. Dla drugiej z sieci (Smolnica) wskaźnik ten obniżył się z 1,40 (w 2021 r.) do 0,60 (w 2022 r.). Jego wartość wynikała z robót prowadzonych na budowie kanalizacji sanitarnej. Dla trzech systemów zarządzanych przez **PWiK w Myśliborzu** wskaźnik ten wyniósł 1,17 (Golenice w 2022 r.), 0,71 (Sulimierz w 2022 r.) oraz 0,50 i 0,67 (Sitno, odpowiednio w latach 2021 i 2023). Kierownik jednostki wskazał, że wysoka awaryjność wynikała z faktu, iż są to sieci w złym stanie technicznym, budowane często przez PGR z różnych dostępnych wówczas materiałów, a ich wymiana byłaby przedsięwzięciem długofalowym, możliwym wyłącznie w przypadku pozyskania odpowiedniej ilości zewnętrznych środków finansowych. W przypadku systemu Włodkowice (**PUK w Gryfinie**) wskaźnik ten wyniósł 0,58 (w 2023 r.).

Infografika nr 22

Wskaźniki awaryjności; intensywność uszkodzeń (uszk/(km*rok) na wodociągowych sieciach rozdzielczych (MPGK w Choszcznie)



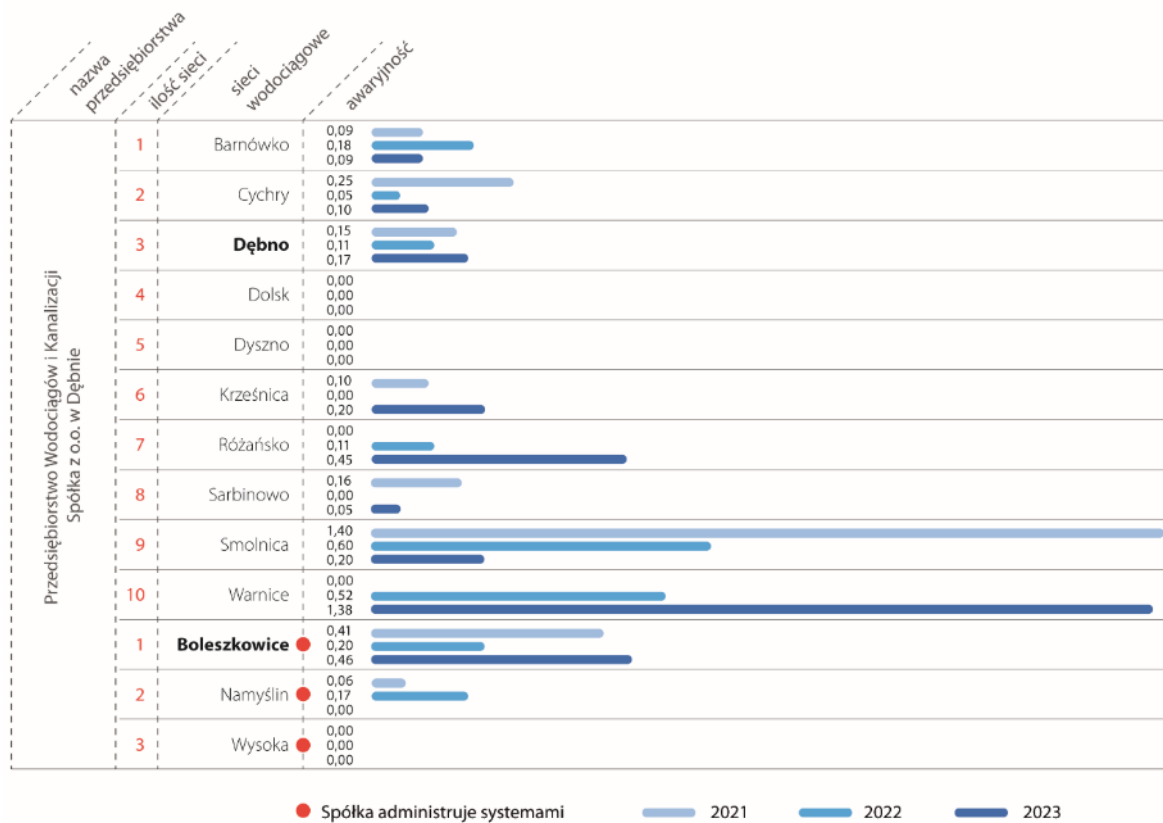
Źródło: opracowanie własne NIK.

³⁷ W grudniu 2017 r. decyzją Prezesa GUM powołano zespół i prace analityczne we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

³⁸ Warnice, Smolnica, Golenice, Sulimierz, Sitno, Włodkowice.

Infografika nr 23

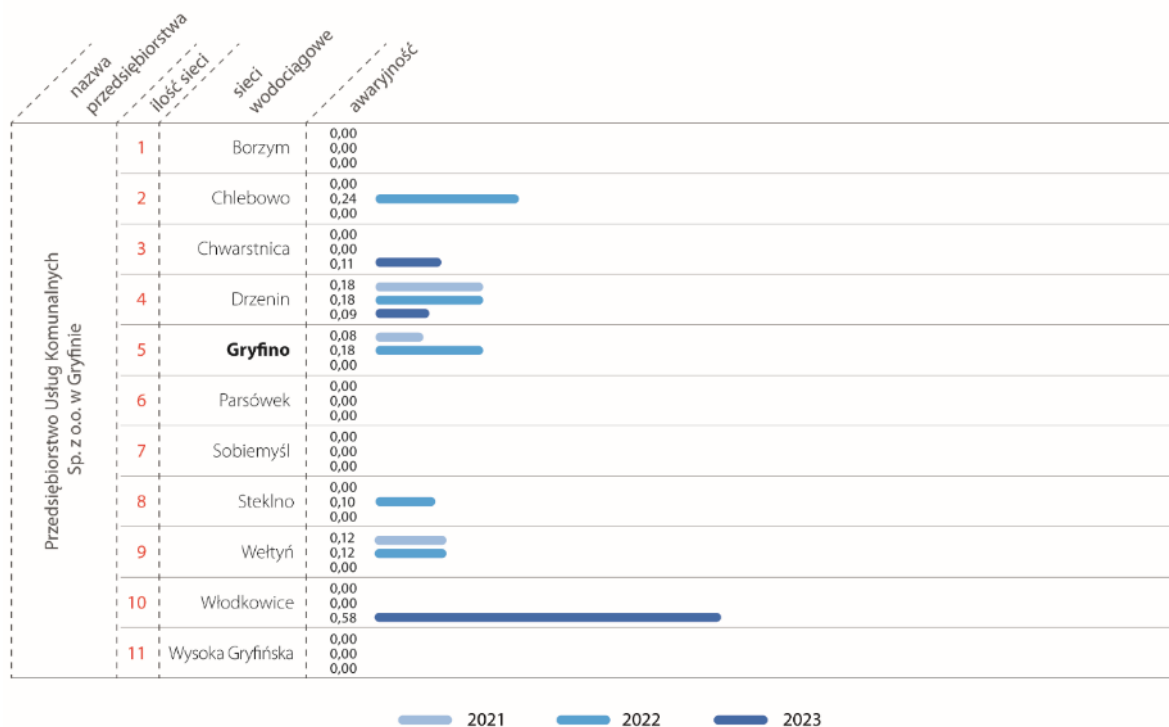
Wskaźniki awaryjności; intensywność uszkodzeń (uszk/(km*rok) na wodociągowych sieciach rozdzielczych (PWIK w Dębnie)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 24

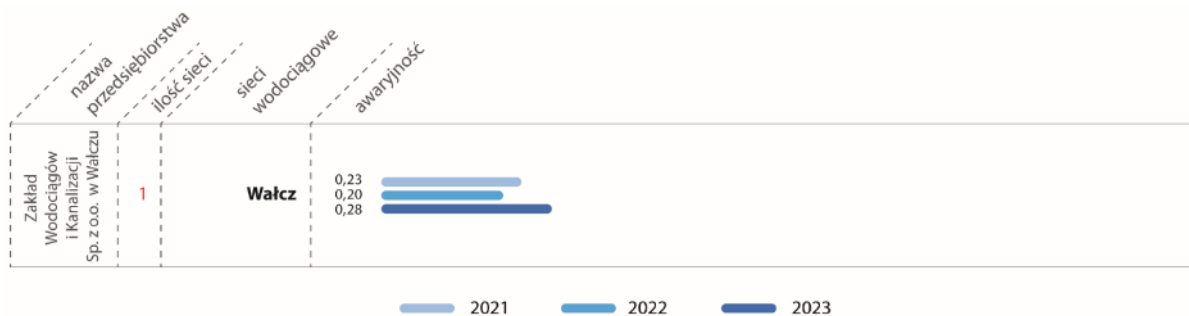
Wskaźniki awaryjności; intensywność uszkodzeń (uszk/(km*rok) na wodociągowych sieciach rozdzielczych (PUK w Gryfinie)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 25

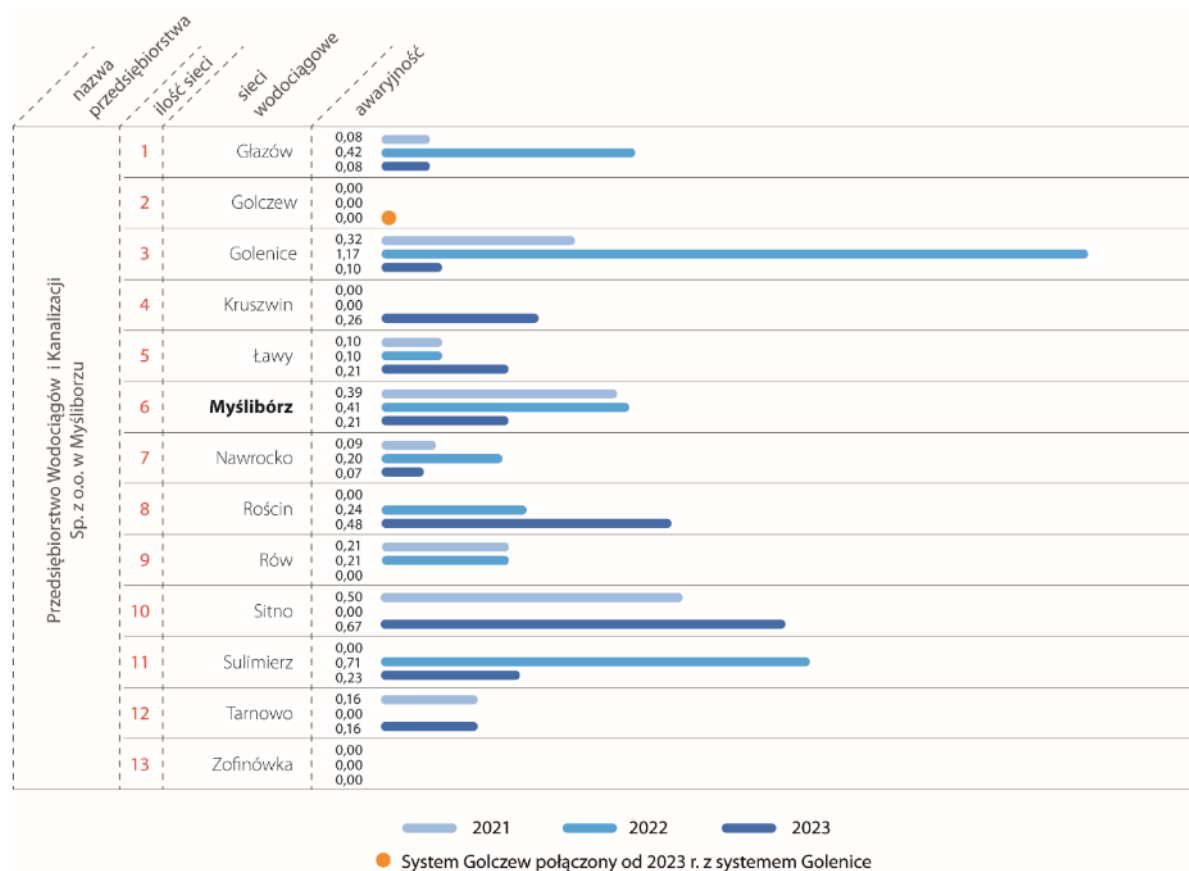
Wskaźniki awaryjności; intensywność uszkodzeń (uszk/(km*rok) na wodociągowych sieciach rozdzielczych (ZWik w Wałczu)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Infografika nr 26

Wskaźniki awaryjności intensywność uszkodzeń (uszk/(km*rok) na wodociągowych sieciach rozdzielczych (PWik w Myśliborzu)



Źródło: opracowanie własne NIK.

Żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie obliczało wskaźnika awaryjności dla eksploatowanych systemów dystrybucji wody. Kadra zarządzająca przedsiębiorstw wskazywała m.in. że przedsiębiorstwa nie są prawnie zobowiązane do obliczenia tego wskaźnika, powoływała się na dużą liczbę systemów dystrybucji wody oraz posiłkowanie się informacjami bieżącymi w zarządzaniu awarią.

Przeprowadzanie kontroli okresowych

Wszystkie skontrolowane jednostki nie poddawały eksploataowanych przez siebie sieci wodociągowych kontroli okresowej, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, co najmniej raz na 5 lat.

Przykłady

Prezes Zarządu **PUK w Gryfinie** wyjaśnił, że ze względu na lokalizację sieci wodociągowych pod ziemią, nie widziano możliwości dokonywania fizycznej kontroli sieci zgodnie z przepisami Prawa Budowlanego, tj. sprawdzenia stanu technicznego oraz określenia ich przydatności do użytkowania. Spółka określała stan techniczny sieci poprzez weryfikację strat, ilości awarii oraz poszukiwania tych awarii. Zadania te realizowano osobno, jednak działania te nie miały znamion przeglądu wskazanego w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane. Prezes Przedsiębiorstwa wskazał również na fakt braku precyzyjnych uregulowań prawnych w tym zakresie, powołując się na zmianę przepisów Prawa budowlanego dotyczących możliwości budowy sieci wodociągowych rozdzielczych bez konieczności uzyskiwania pozwolenia na budowę. Spółka poinformowała, że w celu realizacji ww. zadań wdraża system monitoringu sieci wodociągowych oraz dokonała zakupu korelatora, które to narzędzia umożliwią pracownikom Spółki przeprowadzenie czynności związanych z przeglądem sieci oraz przygotowanie protokołów zgodnych z obowiązującym Prawem budowlanym.

Sieć wodociągowa na terenie miasta Wałcz została poddana w 2017 r. kompleksowemu badaniu szczelności. **Prezes ZWiK w Wałczu** wyjaśnił, że kolejne takie badanie miało zostać przeprowadzone w 2022 r., jednakże z uwagi na wynik finansowy, Spółka musiała ograniczyć wydatki i część planowanych działań odłożyć w czasie. Spółka zaplanowała wykonanie badań szczelności sieci w 2024 r. Badanie to zostało zlecone firmie Z.R. i aktualnie trwają prace diagnostyczne sieci.

Udział wody utraconej w cenie za m³

W kontrolowanych gminach koszt jednostkowy wytworzenia 1 m³ wody utraconej, w odniesieniu do taryf obowiązujących w 2023 r. był zróżnicowany i wynosił od 8,8 % do 12,1 % ceny wody w tym roku³⁹. W poszczególnych gminach wartości te kształtowały się odpowiednio na poziomie: Boleszkowice – 0,47 zł, tj. 12,1 % ceny wody; Gryfino – 0,55 zł, tj. 10,6 %; Wałcz – 0,64 zł, tj. 9,7 %; Dębno – 0,51 zł, tj. 9,5 %; Choszczno – 0,59 zł, tj. 9,1 %; Myślibórz – 0,59 zł, tj. 8,8 %.

Prezes **PWiK w Dębnie** wyjaśnił m.in., że przedsiębiorstwo dokonywało obliczeń wody straconej (nieprzynoszącej dochodu), wyłącznie w ujęciu wolumenowym. Nie dokonywało obliczeń, jak woda tracona wpływała na cenę za m³ wody sprzedawanej odbiorcom zatwierdzoną przez regulatora Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. (...) Przedsiębiorstwo nie szacowało w jaki sposób straty wody wpłynęły na cenę wody z powodu braku wymogów ustawowych i braku spójnej i dokładnej metodologii liczenia kosztów wody traconej. Nie wymagał takich obliczeń regulator przy zatwierdzaniu taryfy za dostarczaną wodę. Szacowane było w jaki sposób koszty zmienne tj. energia elektryczna i opłata za pobór wody, wydatki związane z uzdatnianiem wody miały wpływ na cenę m³ wody. Naszym zdaniem koszty stałe amortyzacja, podatki od nieruchomości, czynsze dzierżawne, wynagrodzenia, koszty badań wody są niezależne od wielkości strat wody w ujęciu wolumenowym sprzedaży i ich wysokość nie ma wpływu na koszty wody traconej. Na koszty wody traconej mają duży wpływ koszty związane z usuwaniem awarii na sieci wodociągowej tj. koszty wynagrodzeń, usług obcych, materiałów, paliwa i koszty związane z odtwarzaniem nawierzchni.

Żadne z kontrolowanych przedsiębiorstw nie informowało swoich odbiorców o kosztach i wysokościach strat wody w użytkowanych przez nich sieciach wodociągowych wskazując na brak podstaw prawnych, z których wynikałby taki obowiązek. Żadne przedsiębiorstwo, jak również gminy, nie upubliczniały danych dotyczących strat wody. Brak zapewnienia publicznego dostępu

³⁹ Biorąc pod uwagę jedynie koszty bezpośrednie.

do takich danych tłumaczono brakiem ustawowych wymogów nakładających taki obowiązek. Nie wszystkie kontrolowane przedsiębiorstwa przekazywały organom wykonawczym gmin informacje dotyczące wysokości strat wody.

W żadnym z przedsiębiorstw nie wyznaczono ekonomicznego poziomu wycieków z sieci, jako ekonomicznego optimum utrzymania ruchu sieci, przy którym dostawa wody, koszty eksploatacji i inwestycji kontynuowana jest po najmniejszych kosztach.

Cele zarządcze

Tylko w jednym z pięciu kontrolowanych przedsiębiorstw wyznaczano cel zarządczy ograniczenia strat wody – w **ZWiK w Wałczu**. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników określiło cele zarządcze dla Zarządu Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu, w tym m.in. ograniczenia na terenie działalności Zakładu strat wody. Jednak nie zapewniono jednoznacznego (bezsprzecznego) sposobu obliczenia ilości wody wyprodukowanej i ilości wody zużytej na cele własne Zakładu oraz nie określono rodzaju dokumentu, potwierdzającego ilości wody zużytej na cele własne Przedsiębiorstwa. W sprawozdaniach z wykonania celów zarządczych w 2021 r. i 2022 r. nie przedłożono dokumentu potwierdzającego zużycie wody na cele własne, pomimo wskazania w opisie ww. celu zarządczego konieczności udokumentowania zużycia wody na cele własne Przedsiębiorstwa. Burmistrz Miasta Wałcz wyjaśnił że Zgromadzenie Wspólników ZWiK Sp. z o.o. dokonało analizy „Sprawozdania z wykonania celów zarządczych w 2021 r.” w wyniku czego ustalono rozbieżności między wielkościami strat wody, wykazanymi przez Prezesa Zarządu Spółki i Radę Nadzorczą. Zgromadzenie Wspólników nie zaakceptowało wykonania dwóch celów zarządczych, w tym celu zarządczego dotyczącego ograniczenia strat wody i podjęło uchwałę ustalającą część zmienną Prezesowi Zarządu Spółki na obniżonym poziomie.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cele szczegółowe	Czy przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne podejmują prawidłowe i rzetelne działania na rzecz ograniczenia strat wody w systemach wodociągowych?
Cel główny kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy przedsiębiorstwo wodociągowe było przygotowane organizacyjnie i finansowo do realizacji zadań związanych z ograniczeniem strat wody? 2. Czy działania przedsiębiorstwa wodociągowego na rzecz ograniczania strat wody w eksploatowanych systemach dystrybucji wody były realizowane prawidłowo i gospodarnie oraz z dochowaniem należytej staranności?
Zakres podmiotowy	Pięć przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.
Kryteria kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy o NIK, tj. legalności, gospodarności i rzetelności.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021–2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W ramach postępowania pokontrolnego w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK uzyskano informacje od Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Szczecinie związane z przekraczaniem ilości wody do pobrania w ciągu roku wynikającej z pozwolenia wodnoprawnego, Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego dotyczące okresowych kontroli budowlanych, Prezesa Głównego Urzędu Miar w zakresie urządzeń do pomiaru ilości wody. Ponadto zasięgnięto informacji dotyczących celów zarządczych ustalanych na lata 2021–2023 dla przedsiębiorstw.
Stan realizacji wniosków pokontrolnych	<p>W pięciu wystąpieniach pokontrolnych sformułowano łącznie 19 wniosków pokontrolnych. Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych wynikało, że w trakcie realizacji pozostają trzy wnioski, pozostałe pozostają niezrealizowane. Ustalone po zakończeniu kontroli NIK finansowe rezultaty kontroli wyniosły 58 tys. zł.</p> <p>Pięć skontrolowanych jednostek. W ocenach kontrolowanej działalności przyjęto trzystopniową skalę ocen: pozytywna, negatywna, w formie opisowej.</p> <p>Kontrole zostały przeprowadzone przez Delegaturę NIK w Szczecinie, w okresie od 23 stycznia do 15 maja 2024 r.</p>

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura w Szczecinie	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Gryfinie	Marcin Stawicki
2.		Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszczynie	Łukasz Młynarczyk
3.		Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Dębnie	Tomasz Maruszczak
4.		Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Myśliborzu	Janusz Cielecki
5.		Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu	Tomasz Rzemkowski

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	nieprawidłowe
1.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Gryfinie	w formie opisowej	<p>prawidłowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spółka była wyposażona w sprzęt przeznaczony do wykrywania strat wody, lokalizowania przecieków i usuwania awarii wodociągowych oraz dysponowała systemem monitorowania urządzeń wodociągowych w dziedzięciu z 11 stref dystrybucji wody; - zadania związane z eksploatacją urządzeń i sieci wodociągowych, w tym obejmujące ograniczanie strat wody, realizowali pracownicy posiadający odpowiednie kwalifikacje i wieloletnie doświadczenie zawodowe; - Spółka opracowała wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w jej posiadaniu oraz wskazała w nim przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody, w tym polegające na wymianie na nowe starszych, bardziej awaryjnych odcinków sieci wodociągowych; zadania te realizowano stosownie do posiadanych możliwości finansowych, w tym w większości środkami własnymi Przedsiębiorstwa; - Spółka określiła taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę stosownie do wymogów określonych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zapewniając motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z tych zasobów; - za częściowo skuteczne NIK uznaje działania zmierzające do ograniczania strat wody podjęte przez Spółkę w pięciu strefach (Sobieniemyśl, Wysoka Gryfińska, Gryfino, Włodkowice, Drzenin), w których nastąpiła istotna poprawa wartości wskaźników strat wody, wskaźnika dziennej wielkości strat wody przypadających na 1 przyłączy (Gryfino, Wysoka Gryfińska), bądź wysoki poziom wody niedochodowej w stosunku w ogólnej ilości wody włoczonej do systemu wodociągowego (Włodkowice i Drzenin). Jako w pełni skuteczne NIK ocenia natomiast działania podjęte przez Spółkę celem ograniczania strat wody w dwóch strefach, tj. Parsówek i Stekło; - liczba awarii wodociągowych uległa istotnemu ograniczeniu w 2023 r. w stosunku do lat poprzednich; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak pozwolenia wodnoprawnego wymaganego dyspozycją przepisu art. 389 pkt 1 w zw. z art. 35 ust. 3 pkt 5 ustawy Prawo wodne, w okresie od 31 sierpnia 2023 r. do 16 lutego 2024 r. na korzystanie z usług pochodzących - wprowadzanie ścieków (wody popłuczne) pochodzących ze stacji uzdatniania wody w miejscowości Bartkowo do wód urządzenia melioracji wodnych podstawowych kanału „Bartkowo” bez pozwolenia; - dokonywanie pomiarów wody u odbiorców na podstawie wskazań wodomierzy bez ważnej cechy legalizacyjnej, tj. 753 z ogółem 6091 sztuk w 2021 r. (12,4 %), 1445 z ogółem 6203 sztuk w 2022 r. (23,3 %) oraz 1507 z ogółem 6288 sztuk w 2023 r. (24 %); - niezaplombowanie 182 z 402 (tj. 45,3 %) hydrantów będących własnością Spółki; - niepoddawanie eksploatowanych sieci wodociągowych kontroli okresowej (co najmniej raz na 5 lat), o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane;

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
2.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Choszcznie	w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań związanych z ograniczaniem strat wody, a osoby te posiadały doświadczenie i wiedzę w tym zakresie; - Spółka rzetelnie opracowała wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, w którym uwzględniono zadania racjonalizujące zużycie wody i ograniczające straty wody; - Spółka była wyposażona w sprzęt przeznaczony do wykrywania strat wody, usuwania awarii oraz systemy informatyczne wspierające monitorowanie straty wody; - Spółka określiła taryfę na okres 3 lat. Taryfa została opracowana, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 2-4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę; - w celu ograniczenia strat wody Spółka m.in. rozpoczęła na terenie gminy montaż wodomierzy ze zdalnym odczytem oraz wyeliminowała rozliczenie ryczałtowe; były to działania właściwe, chociaż nie w pełni skuteczne i nie wpłynęły na obniżenie wskaźników strat wody; - Spółka rzetelnie podejmowała działania w celu ograniczenia awarii sieci wodociągowej; 	<ul style="list-style-type: none"> - nieaktualne dwa pozwolenia wodnoprawne wydane dla SUW Wysokie (pozwolenie zostało wydane na okres do 15 października 2022 r., a kolejne pozwolenie zostało wydane 18 stycznia 2024 r.) i SUW Zamecin (w okresie od 1 stycznia 2021 do 13 grudnia 2023 r. SUW Wysokie funkcjonował na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla gminy Choszczno); - przekroczenie, w przypadku siedmiu SUW (SUW: St. Klukom; Radaczewo; Gleźno; Korytowo; Gołcza; Zwierzyń; Zamecin), ilości wody dopuszczalnej do pobrania w skali roku, wynikającej z pozwolenia wodnoprawnego; - niepoddawanie sieci wodociągowej kontroli okresowej przeprowadzanej przynajmniej raz na pięć lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawo budowlane;
3.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Dębnie	w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - Spółka była wyposażona w odpowiedni sprzęt przeznaczony do wykrywania strat wody, lokalizowania przecieków, usuwania awarii oraz w systemy informatyczne wspierające m.in. monitorowanie strat wody; - Spółka opracowała plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych gminy Dębno, który zawierał nakłady inwestycyjne na modernizację sieci wodociągowych oraz przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody; - Przedsiębiorstwo dysponowało rzetelnymi wytycznymi do monitorowania strat wody oraz właściwymi systemami do uzyskiwania danych do bilansu wody zarówno wftoczonej do sieci, jak i sprzedanej odbiorcom; - zadania związane z ograniczaniem strat wody właściwie przypisano pracownikowi Spółki, posiadającemu odpowiednie wykształcenie, którego zadaniem było monitorowanie przepływów wody w systemach dystrybucji oraz prowadzenie bieżącej analizy strat wody; 	<ul style="list-style-type: none"> - nieposiadanie legalizacji wodomierzy zainstalowanych u odbiorców w gminie Dębno (na 4482 zainstalowanych wodomierzy, 1995 wodomierzy nie posiadało legalizacji) oraz w gminie Boleszkowice (na 1025 wodomierzy 247 takiej legalizacji nie posiadało (25 %)); - niepoddawanie sieci wodociągowych kontroli okresowej, przeprowadzanej przynajmniej raz na pięć lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane; - niepodjęcie, w przypadku strat wody w 11 systemach, działań mających na celu przeciwdziałanie nielegalnym poborom wody; nie prowadzenie kontroli na podstawie art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę ani nieskładanie zawiadomień określonych w art. 28 ust. 1 i 2 tej ustawy;

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
			<ul style="list-style-type: none"> – Spółka określiła taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na okres 3 lat zarówno dla gminy Dębno, jak i gminy Boleszkowice; – Spółka podejmowała prawidłowe działania w zakresie ograniczania strat wody w eksploatowanych systemach dystrybucji wykorzystując system monitoringu KartGIS, przy czym takie działania nie zostały podjęte w trzech systemach w gminie Boleszkowice, co przetożyło się na wysokie straty wody, w szczególności w systemie Namyslin i Boleszkowice, gdzie straty w całym badanym okresie przekroczyły 30 %; wprawdzie podjęte działania nie zawsze były skuteczne i dające wyraźne obniżenie wskaźników strat wody, to jednak zauważono tendencję do obniżania tych wskaźników w szczególności w takich systemach dystrybucji jak: Smolnica, Dolsk, Dyszno, Różańsko, gdzie średni poziom strat wody oscylował w 2023 r. na poziomie od 15 % do 18 %; – Przedsiębiorstwo prawidłowo, za wyjątkiem systemów na terenie gminy Boleszkowice, prowadziło i analizowało dane do bilansu wody, w tym jej produkcji i dystrybucji wykorzystując do tego celu dane z systemu monitoringu, rzetelnie prowadziło aktywną kontrolę wycieków, prawidłowo monitorowało przepływy i ciśnienia w sieciach, regulowało ciśnienie w sieciach oraz dokonywało szybkich napraw, remontów i na podstawie analiz przepływów nocnych dokonywało wykrywania awarii i wymiany najbardziej awaryjnych odcinków; 	
4.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Myśliborzu	w formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorstwo dysponowało pracownikami o wykształceniu kierunkowym i adekwatnym doświadczeniu zawodowym do zarządzania systemami wodociągowymi; – Przedsiębiorstwo określiło taryfę za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie miasta i gminy Myślibórz na okres trzech lat zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 2–4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę; – Spółka opracowała i Myśliborza Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na terenie gminy Myślibórz na lata 2018–2023 i następnie na lata 2022–2026; 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystanie z usług wodnych (pobieranie wody podziemnej z ujęcia w miejscowości Rokiczenko (Zofinówka) oraz wprowadzanie ścieków (wody popłuczne) pochodzące ze stacji uzdatniania wody do wód powierzchniowych Kanału Gizyn) bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego; – przekroczenia poboru wody surowej w stosunku do ilości wskazanych w pozwoleniach wodnoprawnych na trzech ujęciach Nawrocko, Ławy, Golenice; – niepodjęcie działań mających na celu zmianę dwóch pozwoleń wodnoprawnych w zakresie sposobu pomiaru ilości pobieranej wody surowej: (w pozwoleniu

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
5.	Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu	w formie opisowej	<p>w pięciu systemach w roku 2023 wskaźnik strat wody miał tendencję malejącą w porównaniu do 2021 r. (w systemie Mysłibórz, Głazów, Rów, Tarnowo, Nawrocko); w czterech systemach wskaźnik ten miał tendencję rosnącą: Ławy Sulimierz, Kruszwin, Rościni; w przypadku dwóch systemów pozostał na takim samym (Sitno) lub bardzo zbliżonym poziomie (Rokicienko); w połączonych systemach (Golczew i Golenice) wskaźnik strat wody w 2023 r. wyniósł 57,9 %;</p>	<p>wodnoprawnym dotyczącym SUW w Mysłiborzu oraz Nawrocku wskazano, że pomiar ilości wody w stanie pierwotnym następuje przy pomocy wodomierzy, natomiast w zainstalowane były przepływomierze);</p> <ul style="list-style-type: none"> – niezapewnienie okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych u odbiorców (na koniec 2021 r. było to 24,4 % zainstalowanych wodomierzy, na koniec 2022 r.– 23,8 %, na koniec 2023 r. 20,8 %); – niezapewnienie okresowej legalizacji wodomierzy zainstalowanych w celu pomiaru ilości wody uzdatnionej wtórczonej do sieci w miejscowościach Rowy i Sitno; – nieprzeprawadanie, co najmniej raz na pięć lat, kontroli sieci wodociągowych eksploatowanych przez Przedsiębiorstwo, co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane; – niepodjęcie wyznaczonych działań w celu eliminacji kradzieży wody, w tym kradzieży z hydrantów z trzech systemów wodociągowych Rów, Sitno i Sulimierz;
			<ul style="list-style-type: none"> – Spółka prowadziła działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Wałcz na podstawie ważnego zezwolenia, a pobór wód na podstawie ważnych pozwoleń wodnoprawnych; – Spółka rzetelnie podejmowała działania w celu ograniczenia awarii sieci wodociągowej; Średni wskaźnik intensywności uszkodzeń, wyrażony liczbą uszkodzeń przypadających na 1 km sieci wodociągowej w ciągu roku, był na niskim poziomie i wynosił od 0,235 do 0,292. Średni czas trwania awarii wynosił od 3,1 do 3,8 godziny. – W kontrolowanym okresie w Spółce, pomimo braku formalnego przypisania zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym i pracownikom, były realizowane zadania związane z ograniczeniem strat wody; zadania te wykonywali wyznaczeni pracownicy posiadający kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, umożliwiające prawidłowe wykonywanie powierzonych obowiązków; – wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych zostały 	<ul style="list-style-type: none"> – niepoddawania sieci wodociągowej kontroli okresowej, przeprowadzanej przynajmniej raz na pięć lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane; – niezapewnienia jednoznaczności (bezsporne) sposobu obliczenia ilości wody wyprodukowanej i ilości wody zużytej na cele własne Spółki oraz określenia rodzaju dokumentu, potwierdzającego ilość wody zużytej na cele własne Spółki, mających wpływ na wykonanie celu zarządczego;

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
			<p>rzetelnie opracowane i uwzględniały zadania racjonalizujące zużycie wody oraz ograniczające straty wody;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Spółka wyposażona była w odpowiedni sprzęt przeznaczony do wykrywania strat wody, lokalizowania przecieków, usuwania awarii oraz w systemy informatyczne wspierające monitorowanie straty wody; – taryfa dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków została opracowana z uwzględnieniem zasad określonych w art. 20 ust. 2–4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków 	

*/ pozytywna/negatywna/w formie opisowej

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych

Gospodarowanie wodami

Stosownie do art. 9 ustawy Prawo wodne, gospodarowanie wodami prowadzi się z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości. W gospodarowaniu wodami uwzględnia się zasadę wspólnych interesów i wymaga się współdziałania administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności w zakresie pozwalającym uzyskać maksymalne korzyści społeczne. Gospodarowanie wodami opiera się na zasadzie zwrotu kosztów usług wodnych, uwzględniających koszty środowiskowe i koszty zasobowe oraz analizę ekonomiczną. Gospodarowanie wodami prowadzi się w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczając do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz pogorszenia stanu ekosystemów lądowych zależnych od wód. Zgodnie z art. 10 ww. ustawy zarządzanie zasobami wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności i gospodarki oraz ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami, w szczególności w zakresie: zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności; ochrony przed powodzią oraz suszą; ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją; utrzymywania lub poprawy stanu ekosystemów wodnych i zależnych od wód; zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa oraz przemysłu; tworzenia warunków dla energetycznego, transportowego oraz rybackiego wykorzystania wód; zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją. Instrumenty zarządzania zasobami wodnymi obejmują: planowanie w gospodarowaniu wodami; zgody wodnoprawne; opłaty za usługi wodne oraz inne należności; kontrolę gospodarowania wodami; system informacyjny gospodarowania wodami (art. 11 ww. ustawy). Zgodnie z art. 12 tej ustawy zarządzanie zasobami wodnymi jest realizowane z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy, regiony wodne i zlewnie.

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁴⁰ zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności obejmują one sprawy wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. Na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy.

Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej⁴¹ określa zasady i formy gospodarki komunalnej jednostek samorządu terytorialnego, polegające na wykonywaniu przez te jednostki zadań własnych, w celu zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. Gospodarka komunalna może być prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego w szczególności w formach samorządowego zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego (art. 1 i 2 ww. ustawy).

Zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków określa ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Gmina ustala kierunki rozwoju sieci w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego (art. 3 ust. 3 ww. ustawy). Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane zapewnić budowę urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, ustalonych przez gminę w miejscowych planach

⁴⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 609, ze zm.

⁴¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 679.

zagospodarowania przestrzennego, w zakresie uzgodnionym w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji, o którym mowa w art. 21 ust. 1. Plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustaleniami zezwolenia wydanego przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (art. 21 ust. 3).

Zgodnie z art. 16 ust. 1–3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków jest wymagane uzyskanie zezwolenia wydawanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w drodze decyzji. Zezwolenie może być wydane na wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, które: ma na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedzibę i adres, oddział lub przedstawicielstwo w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 470); posiada środki finansowe lub udokumentuje możliwość ich uzyskania w wysokości niezbędnej do prawidłowego prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków; posiada środki techniczne odpowiednie do zakresu działalności, o której mowa w ust. 1.; nie mają obowiązku uzyskania zezwolenia gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące na obszarze własnej gminy działalność na zasadach określonych w ustawie. Gminne jednostki organizacyjne opracowują projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

W myśl art. 35 ust 1 ustawy Prawo wodne usługi wodne polegają na zapewnieniu gospodarstwom domowym, podmiotom publicznym oraz podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą możliwości korzystania z wód w zakresie wykraczającym poza zakres powszechnego korzystania z wód, zwykłego korzystania z wód oraz szczególnego korzystania z wód. Gospodarstwom domowym, podmiotom publicznym oraz podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą zapewnia się dostęp do usług wodnych na zasadach określonych w przepisach ustawy (art. 35 ust. 2 ww. ustawy). Natomiast wg art. 35 ust. 3 usługi wodne obejmują: 1) pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych; 2) piętrzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz korzystanie z tych wód; 3) uzdatnianie wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich dystrybucję; 4) odbiór i oczyszczanie ścieków; 5) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych; 6) korzystanie z wód do celów energetyki, w tym energetyki wodnej; 7) odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych – wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast; 8) trwałe odwadnianie gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych, a także odprowadzanie do wód – wód pochodzących z odwodnienia gruntów w granicach administracyjnych miast; 9) odprowadzanie do wód lub do ziemi wód pobranych i niewykorzystanych.

Pozwolenia wodnoprawne

Stosownie do art. 389 ustawy prawo wodne, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na: 1) usługi wodne; 2) poszczególne korzystanie z wód; 3) długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej; 4) rekultywację wód powierzchniowych lub wód podziemnych; 5) wprowadzanie do wód powierzchniowych substancji hamujących rozwój glonów; 6) wykonanie urządzeń wodnych; 7) regulację wód, zabudowę potoków górskich oraz kształtowanie nowych koryt cieków naturalnych; 8) zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wód; 9) prowadzenie przez wody powierzchniowe płynące oraz przez wały przeciwpowodziowe obiektów mostowych, rurociągów, przewodów w rurociągach osłonowych lub przepustów; 10) prowadzenie przez śródlądowe drogi wodne oraz przez wały przeciwpowodziowe napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych

Pozwolenie wydaje się w drodze decyzji na czas określony, nie dłuższy niż 30 lat, liczony od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna, a pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi wydaje się na okres nie dłuższy niż 10 lat, liczony od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna. (art. 400 ust. 1 i 2 ustawy Prawo wodne) W myśl art. 403 ust. 1 w pozwoleniu wodnoprawnym ustala się cel projektowanych do wykonania urządzeń wodnych i innych robót, cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania uprawnienia oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska, interesów ludności i gospodarki, w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych.

Zgodnie z art. 403 ust. 2 pkt 1, 3, 7, 8, 9, 14, 15 ustawy Prawo wodne, w dostosowaniu do rodzaju działalności, której dotyczy pozwolenie wodnoprawne, w pozwoleniu wodnoprawnym ustala się w szczególności: ilość pobieranej wody, w tym dla wód powierzchniowych maksymalną ilość m³ na sekundę, średnią ilość m³ na dobę, maksymalną ilość m³ na godzinę oraz dopuszczalną ilość m³ na rok, a dla wód podziemnych maksymalną ilość m³ na sekundę, średnią ilość m³ na dobę oraz dopuszczalną ilość m³ na rok; ilość ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych, w tym maksymalną ilość m³ na sekundę, średnią ilość m³ na dobę oraz dopuszczalną ilość m³ na rok, oraz stan i skład wprowadzanych ścieków albo minimalny procent redukcji substancji zanieczyszczających w procesie oczyszczania ścieków, a w przypadku ścieków przemysłowych – dopuszczalne ilości substancji zanieczyszczających, w szczególności ilości substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1, wyrażone w jednostkach masy przypadających na jednostkę wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu oraz przewidywany sposób i efekt ich oczyszczania; termin rozpoczęcia, sposób i zakres prowadzenia pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych albo wykorzystywanych rolniczo; miejsce poboru próbek ścieków; prowadzenie okresowych pomiarów wydajności i poziomu zwierciadła wody w studni; sposób postępowania w przypadku rozruchu, zatrzymania działalności lub awarii urządzeń istotnych dla realizacji pozwolenia, a także rozmiar i warunki korzystania z wód oraz urządzeń wodnych w tych sytuacjach wraz z maksymalnym dopuszczalnym czasem trwania tych warunków; sposób postępowania w przypadku uszkodzenia urządzeń pomiarowych.

Stosownie do art. 267 ustawy Prawo wodne do instrumentów ekonomicznych służących gospodarowaniu wodami należą: 1) opłaty za usługi wodne; 2) opłaty podwyższone; 3) należności za korzystanie ze śródlądowych dróg wodnych i ich odcinków oraz urządzeń wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa, usytuowanych na śródlądowych wodach powierzchniowych; 4) opłata legalizacyjna, o której mowa w art. 190 ust. 2; 5) opłata roczna, o której mowa w art. 261 ust. 1; 6) wpływy z tytułu rozporządzania nieruchomościami, o którym mowa w art. 264 ust. 1; 7) opłata roczna, o której mowa w art. 6d ust. 4 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym; 8) wpływy z tytułu opłaty, o której mowa w art. 7 ust. 8 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, w przypadkach, w których Wody Polskie są uprawnionym do rybactwa; 9) wpływy z umów dotyczących wykonywania rybactwa śródlądowego, o których mowa w art. 534 ust. 1 pkt 5.

Opłaty za usługi wodne, według art. 268 ustawy Prawo wodne uiszczane są w związku z: 1) poborem wód podziemnych lub wód powierzchniowych; 2) wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi; 3) odprowadzaniem do wód: a) wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast, b) wód pochodzących z odwodnienia gruntów w granicach administracyjnych miast; 4) poborem wód podziemnych i wód powierzchniowych na potrzeby chowu i hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych; 5) wprowadzaniem do wód

lub do ziemi ścieków z chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych. Natomiast w myśl art. 280 tej ustawy opłatę podwyższoną ponosi się w razie: 1) korzystania z usług wodnych polegających na: a) poborze wód podziemnych lub wód powierzchniowych, b) wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi – bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo pozwolenia zintegrowanego; 2) korzystania z usług wodnych polegających na: a) poborze wód podziemnych lub wód powierzchniowych, b) wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi – z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym albo w pozwoleniu zintegrowanym.

**Wieloletni
plan rozwoju
i modernizacji
urządzeń
wodociągowych
i urządzeń
kanalizacyjnych**

Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne opracowuje wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w jego posiadaniu, zwany dalej „planem”, który określa w szczególności: 1) planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych; 2) przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach; 3) przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków; 4) nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach; 5) sposoby finansowania planowanych inwestycji; 6) planowany sposób realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, jeżeli przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne świadczy usługi na obszarze aglomeracji wyznaczonej na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, ujętej w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych.

Plan ten w myśl art. 21 ust. 3 tej ustawy powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustaleniami zezwolenia wydanego przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne przedkłada plan wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), który sprawdza, czy spełnia on warunki określone w ust. 3. Plan spełniający warunki określone w ust. 3 rada gminy uchwała w terminie 3 miesięcy od dnia przedłożenia planu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta). W przypadku niepodjęcia uchwały w terminie, o którym mowa w ust. 5, plan stanowi podstawę do określenia i jednorazowego zatwierdzenia taryf. Obowiązek opracowania planu nie dotyczy przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, które nie planują budowy urządzeń wodociągowych lub urządzeń kanalizacyjnych (art. 21 ust. 4–7 ww. ustawy).

Przeglądy okresowe

Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażenia, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

**Ocena wielkości
wycieków**

Artykuł 4 ust. 3 dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stanowi, że zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE państwa członkowskie zapewniają, aby przy ocenie wielkości wycieków wody na ich terytorium oraz możliwości poprawy w zakresie redukcji wycieków stosowano infrastrukturalny indeks wycieków (ILI) lub inną odpowiednią metodę.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623).
2. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679).
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063).
8. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 435 z 23.12.2020, str. 1).
9. Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84).

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
8. Przewodniczący Komisji Infrastruktury Sejmu RP
9. Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Sejmu RP
10. Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP
11. Przewodniczący Komisji Infrastruktury Senatu RP
12. Przewodniczący Komisji Klimatu i Środowiska RP
13. Minister Infrastruktury
14. Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
15. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska



Ministerstwo Infrastruktury

Podsekretarz stanu
Przemysław Koperski

Znak pisma: IK 1583790
Warszawa, 21 listopada 2024

Pan
Marian Banaś
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

w nawiązaniu do przekazanej Informacji o wynikach kontroli NIK LSZ.430.2.2024 (Nr ewid. 96/2024/P/24/084/LSZ) – „Ograniczenie strat wody w systemach wodociągowych w województwie zachodniopomorskim”, poniżej przekazuję stosowne informacje.

Pragnę poinformować, iż obecnie procedowany jest projekt ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (UC59), mający na celu transpozycję dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, która podejmuje m.in. problematykę ograniczania strat wody.

W związku z powyższym oraz w odpowiedzi na wniosek NIK o podjęcie przez Ministra Infrastruktury działań mających na celu wprowadzenie uregulowań prawnych do ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę dotyczących zobowiązania przedsiębiorstw wodociągowych do informowania odbiorców usług wodnych o kosztach i wysokościach strat wody w użytkowanej sieci wodociągowej, uprzejmie informuję, iż stosowne regulacje zostaną zawarte w procedowanym projekcie ustawy (UC59).

Z wyrazami szacunku

Dokument podpisany elektronicznie przez:

Przemysław Koperski

Podsekretarz Stanu